دورهٔ چهاردهم قانون گذاری — جلسه ٦٤ — شمارهٔ مسلسل - ۱۳۲۱

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز یکشنبه دوم مهرماه ۱۳۲۳ ☆

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس
۲ - مذاکره در دستور
۳ - قرائت و تصویب گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی راجع بتمدید مدت رسیدگی باعلام جرم آقای فرخ نسبت بآقای سهیلی
٤ - تصویب سه فقره گزارش کمیسیون مرخصی
٥ - قرائت گزارش شعبه سوم راجع بنمایندگی آقای دکتر فلسفی و موکول شدن ببعد
٦ - تصویب سه فقره گزارش کمیسیون مرخصی
۷ - طرح و تصویب لایحه‌دو دوازدهم بودجه کل کشور برای شهریور ماه و مهر ماه
۸ - اظهارات آقایان وزیر فرهنگ و وزیر دارائی
۹ - بقیه مذاکره در بودجه سال ۱۳۲۴ مجلس شورای ملی
۱۰ - موقع و دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

مجلس یکساعت و ده دقیقه قبل از ظهر بریاست آقای امیرتیمور (نایب‌رئیس) تشکیل گردید

صورت جلسهٔ روز پنجشنبه سی‌ام شهریور را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند ☆☆

[۱ - تصویب صورت مجلس]

نایب رئیس - در صورت مجلس نظری نیست آقای دکتر کیان

دکتر کیان - بنده اسمم جزء غائبین نوشته شده بود در صورتیکه بنده حاضر بوده‌ام خواهش میکنم اصلاح بفرمائید

نایب رئیس - اصلاح میشود آقای اردلان

اردلان - بنده در جلسه قبل پیشنهادی تقدیم کرده بودم که دو ماه بمستخدمین مجلس شورای ملی برسم انعام کمك داده شود بنده پیشنهاد خودم را مسترد نکردم که‌در صورت جلسه نوشته شده است مسترد شده فقط آقای رئیس فرمودند که پیشنهادخرج است بنابراین بنده خواستم‌به‌بینم که آیا وکیل میتواند پیشنهاد خرج بکند فرصتی پیدا کردم و مراجعه بسوابق ادوار مجلس کردم در دورهٔ چهارم موقعی که بودجه مجلس شورای‌ملی، مطرح بوده است آقای

☆ عین مذاکرات مشروح شصت وچهارمین جلسه از چهاردهمین دورهٔ قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

ادارهٔ تند نویسی وتحریر صورت مجلس

☆☆ اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه: آقایان - تربتی - افخمی - ذوالفقاری - مجدضیائی - خاکباز - ذوالقدر - دکتر کشاورز - نبوی - کفائی - صمصام فتوحی - بوشهری - سلطانی - قبادیان - ظفری - سید ضیاءالدین - فداکار - دکتر رادمنش - معدل - مجد - گله داری

دیرآمدگان بی اجازه - آقایان : سیف‌پور - حاذقی - دکتر کیان

شیخ‌الاسلام اصفهانی پیشنهاد میکنند که ماهی یکتومان بحقوق فراش های مجلس شورای ملی اضافه شود آقای مؤتمن الملك هم رئیس مجلس بوده‌اند رأی میگیرند و تصویب میشود و در دورهای بعد هم چند دوره آقایان نمایندگان در موقعی که بودجه مجلس مطرح بوده پیشنهاد ترفیع رتبه برای بعضی از اعضاء کرده‌اند و تصویب شده است این بود که که بنده پیشنهاد را مسترد نکردم .

نایب رئیس ـ آقای حاذقی

حاذقی ـ درصورت مجلس بنده را غائب بی‌اجازه نوشته بودند بنده چون در فراکسیون بودم دیر آمدگی بنده از آن جهة بوده است خواستم عرض کنم اصلاح شود .

نایب رئیس ـ اصلاح میشود در صورت مجلس نظری نیست؟ (خیر) صورت مجلس تصویب شد .

[۲ ـ مذاکره دردستور]

نایب رئیس ـ چند نفر از آقایان نمایندگان اجازه نطق قبل از دستو خواسته اند

جمعی از نمایندگان ـ دستور

رحیمیان ـ بنده مخالفم .

نایب رئیس ـ آقای رحیمیان با ورود دردستور مخالفید ؟

رحیمیان ـ بله اولاً خود بنده یك مطالبی دارم که باید بعرض مجلس برسانم ثانیاً آقای سرتیپ‌زاده یك اعلام‌جرمی بنام آقای اعتبار کرده بودند و چون خودشان تشریف‌برده‌اند به تبریز تقاضا کرده‌اند که قرائت شود .

نایب رئیس ـ آقایانیکه باورود در دستور موافقند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد .

[۳ ـ قرائت و تصویب گزارش کمیسیون عرایض و مرخصی راجع بتمدید مدت رسیدگی باعلام جرم آقای فرخ نسبت به آقای سهیلی]

نایب رئیس ـ چند فقره خبر از کمیسیون عرایض و مرخصی رسیده است که قرائت میشود یکی راجع باعلام جرم آقای فرخ نسبت به آقای سهیلی است که بعرض مجلس شورای ملی میرسد :

(بشرح آتی قرائت شد .)

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی ـ اعلام جرم آقای فرخ علیه آقای سهیلی نخست‌وزیر سابق نسبت بدخالت در امر انتخابات شیراز و چهرم و آباده که بکمیسیون عرایض سابق فرستاده شده بود و چون رونوشت مدارك غیر مصدق واصل آن محتاج مطالعه بوده ازوزارت پست وتلگراف اصل تلگراف شماره .... خواسته شده بوداظهار بی‌اطلاعی کرده بودند و بالاخره بانتظار مدارك موعد قانونی رسیدگی کمیسیون عرایض که ۱۵ روز است منقضی و مراتب در کمیسیون فعلی عرایض موردمطالعه واقع وباکثریت معتقد شدند که تمدید مدت خواسته شود لذا با توجه بگزارش فوق از مجلس شورای ملی درخواست ۱۵ روز تمدیدمیشود که موضوع را طبق مقررات قانون رسیدگی نمایند .

نایب رئیس ـ نظری نیست ؟

طباطبائی ـ بنده مخالفم .

نایب رئیس ـ بفرمائید .

طباطبائی ـ عرض میکنم که یك علت اساسی ومهم در کارهای ادارات و وزارتخانه‌ها تعلل و مسامحه وبطوء جریان است که سرمنشاء تمام مفاسد است بنده می‌بینم که این منقصت درمجلس و در کمیسیونهای مجلس هم سرایت کرده است در نظامنامه پیش بینی شده است واجازه داده شده‌است که یك نفر وکیل میتواند اعلام جرم بکند و تشریفاتی هم برایش معین شده است مدتش هم توی نظامنامه هست اعلام جرمی شد رفت بکمیسیون عرایض پانزده روز هم وقت دارد حالا این دست و آن دست کردن و از این پانزده روز تمدید به پانزده روز دیگر تمدید کردن اصلاً مجوز قانونی ندارد بنده که در نظامنامه مجوزی برای این عمل ندیدم شما پانزده روز فرصت داشتید و میبایستی کار خودتان را تمام کنید و نکردید وقتی که نکردید تضییع حق سایرین نباید بشود ـ و این چندان کار مهمی نیست یك جلسه دو جلسه می نشینند به مدارك و دلائل اعلام جرم کننده رسیدگی می کنند و خبرش را می دهند دیگر تمدید کردن معنی ندارد من نمی خواهم

جسارت کنم این نوع عمل درخارج تأثیرسوء وسوء العکاسی دارد ریش گرفتن و گرو کشیدن و اشخاص را به مضیقه انداختن این منافی با بی غرضی و عدالت است اعلام جرمی شده است رسیدگی کرده اند راپرت آن را بدهید خود من یك اعلام جرمی بالضروره کردم سه چهار ماه است مکرر در خارج از خود من پرسیده‌اند گفتم اطلاعی ندارم این جا هم چند مرتبه تعقیب کرده ام چیزی نفهمیده ام این معنی ندارد .

مخبر کمیسیون عرایض (آقای مظفرزاده) ـ نقص بزرك اعلام جرم ها این است که هیئت رئیسه مجلس شورای ملی‌ماده سوم قانون محاکمه وزرارا رعایت نمیکند در مقدمهٔ ماده سه قانون محاکمه وزرا میگوید در هر یك از موارد مزبوره در مادهٔ قبل رئیس مجلس شورای ملی در ظرف یك هفته نوشتجات و اسناد و مدارك موجودهٔ راجعه باتهام را به کمیسیون عرایض مجلس ارجاع مینماید آنوقت بقیه‌اش مربوط به کمیسیون است اینجا در اعلام جرمی که شده است یك مدار کی ضمیمه نشده است و کمیسیون هم بواسطهٔ نبودن مدارك ناچار شده است مدارك را ازوزارتخانها بخواهد و البته خواسته شده است ممکن است دربعضی موارد گفته‌شود که این تلگرافاتی که ماخواسته‌ایم در دفتر مخصوص نخست وزیری‌است وباید این تلگرافات برسدالبته درقانون گفته شده است که پانزده روز و صحیح است ولی اگرتمام نشد نباید تعقیب جرم موقوف بماند وموضوع مورد موافقت مجلس واقع نشود برای اینکه این تمدید برای این است که قضیه روشن شود و مدارك لازمه بدست بیاید این است که کمیسیون تقاضای تمدید کرده است و اگر تمدید در نظامنامه نیست در مجلس شورای ملی هم بی سابقه نیست .

نایب رئیس ـ آقایانیکه با تمدید پانزده روزه خبر کمیسیون موافقت دارند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد .

[۴ ـ تصویب سه فقره گزارش کمیسیون مرخصی]

نایب رئیس ـ خبرهای دیگر کمیسیون عرایض و مرخصی راجع به مرخصیها خوانده میشود . خبر مرخصی آقای دشتی:

آقای دشتی درخواست یك ماه مرخصی از تاریخ هشتم مرداد ۱۳۲۳ نموده و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینك گزارش آن تقدیم میشود .

فیروز آبادی ـ بنده مخالفم

نایب رئیس ـ آقای فیروزآبادی بفرمائید

فیروز آبادی ـ بنده خیلی متأسفم که با این قسم راپرتها مجبورم مخالفت کنم ما باید بدانیم که دربیت‌المال مسلمین چطور باید عمل کرد همه میدانیم که حضرت امیر علیه‌الصلوة و السلام موقعیکه طلحه وزبیر خدمتشان رسیدند فرمودند چراغ را بردارید و چراغ دیگر بگذارید سئوال کردند چرا ؟ فرمودند که این چراغ از بیت‌المال مسلمین است و با این عمل یك سر مشقی بهمه دادند و یك دستوری دادند بنابراین ما نباید دربیت‌المال مسلمین این‌قسم تصرفات بکنیم هر کس خدمت نکرده نباید مزد بگیرد بنابراین من با کمال ارادتی که به آقای دشتی دارم بااین راپرت مخالفم .

نایب رئیس ـ آقای دهستانی

دهستانی ـ عرض میکنم آقای فیروز آبادی به هیچوجه نظری به آقای دشتی ندارند (صحیح است) بلکه اخلاقاً اینطور هستند وخوشبختانه مجلس هم اعتنائی به فرمایشات ایشان نمیکند بنده خواستم این را در نظر بگیرند برای بعد ازاین چون این مرخصی که آقایان نمایندگان میخواهند یا از نظر کسالت مزاج است ویا از نظر کارهای مهمی است که دارند بنابراین بنده خواهش میکنم که این رویه را ترك کنند .

نایب رئیس ـ موافقین با مرخصی آقای دشتی قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد . خبر دیگر کمیسیون راجع بمرخصی آقای مؤید ثابتی :

آقای مؤید ثابتی درخواست بیست و دو روز مرخصی از تاریخ ۱۸ تیر ماه ۱۳۲۳ نموده اند و کمیسیون عرایض و مرخصی بادرخواست ایشان موافقت نموده اینك گزارش آن بعرض میرسد

فیروز آبادی ـ مخالفم

نایب رئیس ـ آقای فیروز آبادی بفرمائید

فیروز آبادی ـ بنده بطوری که عرض کردم هیچ‌نظری با اشخاص ندارم دوست باشد یا دشمن باشد بنده عقیده ندارم که کار نکرده مزد بگیرد این است عقیده بنده وبا این راپرت هم مخالفم.

نایب رئیس ـ آقای ملك مدنی.

ملك مدنی ـ آقای فیروز آبادی این عقیده را از دورهٔ ششم مجلس داشته‌اند ولی بنده خواستم عرض کنم که تصمیم مجلس شورای ملی برخلاف این بوده‌است کمیسیون عرایض یك تصمیمی اتخاذ کرده است که هر نمایندهٔ میتواند درمدت سال از یکماه مرخصی استفاده بکند و این حق قانونی وحق مشروع یکنفر نماینده است درهمه جای دنیا هم‌معمول‌است (صحیح است) مخصوصاً راجع به آقای دشتی که صحبت شد ایشان مریض بوده‌اند و البته این قبیل مرخصی‌ها مشروع و قانونی است و هیچ مانعی ندارد و طبعاً بایستی تصویب شود و آقای مؤیدثابتی هم با همان مقرراتی که در کمیسیون عرایض و مرخصی رعایت میشود تقاضای مرخصی کرده‌اند و این یك اصل کلی است یا باید بهیچکس مرخصی ندادیا اگر مرخصی بنا است بدهند بهمه باید داده شود.

نایب رئیس ـ آقایانیکه با یکماه مرخصی آقای‌مؤید ثابتی موافقند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب‌شد. خبر کمیسیون راجع بمرخصی آقای شیخ‌الاسلام ملایری خوانده میشود:

(بشرح زیر قرائت شد)

آقای شیخ الاسلام بواسطه کسالت خود و خانواده‌شان برحسب تجویز پزشك معالج برای تغییر آب و هوالازم‌شده است مسافرتی بنمایند درخواست یکماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده‌اند ومورد موافقت کمیسیون‌عرایض ومرخصی واقع شده اینك گزارش آن بعرض میرسد.

فیروزآبادی ـ اجازه میفرمائید؟

نایب رئیس ـ آقای فیروزآبادی بفرمائید.

فیروز آبادی ـ بنده بهمان دلائلی که عرض کردم با این خبر هم مخالف هستم.

نایب رئیس ـ موافقین با مرخصی آقای شیخ الاسلام برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

[۵ ـ قرائت گزارش شعبه‌سوم راجع بنمایندگی آقای دکتر فلسفی ازگرگان وموکول شدن بعد]

نایب رئیس ـ گزارش شعبه سوم راجع بنمایندگی آقای دکتر فلسفی از گرگان قرائت میشود: آقای دکتر زنگنه مخبر شعبه بفرمائید.

(آقای دکتر زنگنه گزارش شعبه سوم راجع بنمایندگی آقای دکتر فلسفی را بشرح ذیل قرائت نمودند)

گزارش از شعبه سوم بمجلس شورای ملی

مجلس شورای ملی:

انتخابات حوزهٔ گرگان در تاریخ ۲۶ آبانماه ۱۳۲۲ با تعیین انجمن نظارت شروع گردیده ـ جریان کار طولانی شده تا اینکه از تاریخ ۲۳/۴/۲۰ تا ۲۳/۴/۳۱ اخذ رأی بعمل آمده ـ عدهٔ مجموع آراء ۱۴۳۰۸ رأی بوده است از تاریخ ۲۳/۵/۸ تا ۲۳/۵/۱۶ استخراج آراء نموده‌اند ودر نتیجه آقای دکتر خلیل‌فلسفی با ۹۱۸۵ رأی حائز اکثریت شناخته شده‌اند و اعتبارنامه نمایندگی دورهٔ چهاردهم قانونگزاری بنام ایشان صادر شده است.

اعتراضاتی که در ظرف مهلت مقرر بانجمن رسیده بود مورد رسیدگی شده ولی قابل توجه تشخیص نگردیده است شکایاتی هم که به مجلس شورای‌ملی رسیده بود پس‌ازاطلاع از پروندهٔ امر در شعبهٔ سوم رسیدگی شده و چون هیچیك ازشکایات را شعبه‌مؤثر ندانست صحت نمایندگی آقای‌دکتر خلیل فلسفی‌را تصدیق نموده باینوسیله به مجلس شورای‌ملی برای تصویب پیشنهاد مینماید.

ایرج اسکندری ـ اجازه میفرمائید؟

نایب رئیس ـ آقای ایرج اسکندری.

ایرج اسکندری ـ بنده مخالفم.

نایب رئیس ـ میماند برای جلسه بعد.

[۶ ـ تصویب سه فقره گزارش کمیسیون مرخصی]

نایب رئیس ـ خبر مرخصی آقای آشتیانی قرائت‌میشود:

آقای آشتیانی برای‌تشرف بآستان قدس رضوی‌درخواست یکماه مرخصی از تاریخ حرکت نموده‌اند و مورد موافقت کمیسیون عرایض و مرخصی واقع شده اینك گزارش آن بعرض میرسد.

نایب رئیس ـ موافقین با مرخصی آقای آشتیانی قیام فرمایند (اغلب‌قیام‌نمودند) تصویب‌شد. خبردیگر کمیسیون عرایض راجع به آقای سرتیپ زاده:

آقای سرتیپ زاده درخواست یکماه مرخصی‌ازتاریخ‌حرکت نموده اند و کمیسیون عرایض ومرخصی با درخواست ایشان موافقت نموده اینك گزارش آن بعرض میرسد.

نایب رئیس ـ آقای صفوی.

صفوی ـ بنده راجع بمرخصی آقای سرتیپ‌زاده عرضی ندارم ومخالفتی ندارم ولی میخواستم‌عرض کنم که کمیسیون این موضوع را رعایت‌کنند چون درفصل ۹ آئین‌نامه داخلی ازماده ۶۶ ببعد چند ماده راجع بوظایف کمیسیون عرایض ومرخصی‌است و مربوط بعرایضی‌است که بمجلس‌شورای‌ملی داده میشود مجلس شورای ملی ملجاء و پناهگاه مردم است وشکایاتی که‌مردم میکنند باید رسیدگی شود وجواب‌داده شود متأسفانه کمیسیون عرایض ومرخصی همین مرخصی ها را درنظر گرفته‌است واگرعرایضی‌هم رسیده‌است کمیسیون عرایض صرفاً یك رو نوشت فرستاده اند بوزارتخانه مربوطه واز وزارتخانه هم علی الرسم یك جوابی بمجلس و بمقام ریاست نوشته میشود در صورتیکه مقصود این نیست و باید کمیسیون این را در نظر داشته باشد که رسیدگی کنند و جواب قانع کننده بمردم بدهند بنده میخواستم تذکر بدهم که این راهم درنظرداشته باشند.

مظفرزاده ـ اجازه میفرمائید؟

نایب رئیس ـ آقای مظفرزاده مخبر کمیسیون هستند بفرمائید.

مظفرزاده ـ بنده میخواستم یك توضیح کوچکی بدهم و آن این است بطوریکه آقای صفوی فرمودند تا بحال کمیسیون عرایض ومرخصی کارش همان بوده ولی ازحالا ببعد مایك تصمیماتی گرفته ایم که بعرض‌مجلس شورای‌ملی خواهد رسید و آن این است که این زحماتی که کمیسیون میکشد میخواهد بیك نتیجه برسد منجمله اجرای یکی از مواد نظامنامه است که دستور داریم و آن راجع بشکایاتی است‌که ازمملکت میرسد که یك جوابهای مساعدی داده‌شود این‌کارها را شروع کرده‌ایم که برای هروزارتخانه یك‌جدول معینی از اول مهرماه تشکیل بدهیم که آقایان نمایندگان عموماً ازشکایات حوزه های خودشان مسبوق باشند آقایان وزراء هم مسبوق ومطلع باشند وجواب قانع کننده بدهند و مجلس هم مستحضر شود این‌کار ها را شروع کرده ایم و بعد خبرش را بعرض مجلس میرسانیم. (صحیح است)

نایب رئیس ـ آقایانی که باخبرمرخصی آقای‌سرتیپ‌زاده موافقند قیام فرمایند (اغلب برخاستند) تصویب شد. خبر دیگر راجع بمرخصی آقای ایرج اسکندری.

آقای ایرج اسکندری درخواست سیزده روزمرخصی‌از تاریخ‌هفدهم تیرماه۱۳۲۳ نموده اندومورد موافقت کمیسیون عرایض ومرخصی واقع شده اینك گزارش‌آن تقدیم میشود.

فرهودی ـ اجازه میفرمائید؟

نایب رئیس ـ آقای فرهودی.

فرهودی ـ بنده میخواستم‌عرض کنم که کمیسیون عرایض با این اجازه‌هائی که میدهنددرنظرداشته باشند که مجلس از اکثریت نیفتد و رعایت حد نصاب را بفرمایند (صحیح است)

مخبر کمیسیون عرایض و مرخصی (آقای مظفرزاده) ـ یك دفترمخصوصی برای‌این‌کارهست که‌همیشه رعایت‌میشود ونظر آقای فرهودی تأمین است وبعلاوه این مرخصی ها مال گذشته است واستفاده شده است.

نایب رئیس ـ موافقین با مرخصی‌آقای ایرج اسکندری برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد.

نایب رئیس ـ پیشنهادی ازآقای فاطمی راجع بدستور

رسیده‌است قرائت میشود :

۷ - طرح وتصویب لایحه دو دوازدهم بودجه کل کشور برای شهریور ومهر

پیشنهاد میکنم که قبل ازمطرح شدن بودجه مجلس لایحه دو دوازدهم کشور مطرح شود . (صحیح است)

فاطمی ـ بنده میخواستم عرض کنم که تا دو دوازدهم تصویب نشود وزارت دارائی اعتبار ندارد که بودجه‌مجلس‌را بپردازد لهذا بنده پیشنهاد کردم که اول لایحه دو دوازدهم مطرح‌شود بعد بودجه مجلس (صحیح است)

فیروز آبادی ـ بنده مخالفم .

نایب رئیس ـ آقای فیروزآبادی بفرمائید .

فیروز آبادی ـ غرض‌بنده ازمخالفت نه اینست که‌پول ندهند بلکه جهتش‌این‌است که تابحال مدتی ازسال‌میگذرد هنوز دولت بودجه خودشان‌را تکمیل نکرده‌اند و هنوز خرج و دخل مملکت معلوم نیست آخر چرا بودجه را به مجلس نمی‌فرستند که وکلای ملت بدانند که چقدرخرج مملکت است وچقدر دخل مملکت این دودوازدهم ها در کجا معمول است باین جهة بنده عقیده ام این است که نباید ما باین دو دوازدهم رأی بدهیم تا مجبور شوند بودجه خودشان را بمجلس بفرستند بودجه قانوناً باید پانزدهم اسفندماه به مجلس بیاید وحالا هم هفت ماه ازسال میگذرد ونیامده ازاین جهت بنده مخالفم .

نایب رئیس ـ آقایانی که با پیشنهاد آقای فاطمی موافقند برخیزند (اغلب برخاستند) تصویب شد .

نایب رئیس ـ لایحه دولت راجع بدو دوازدهم مطرح است . ماده واحده قرائت میشود :

با آنکه‌در اجرای تبصرهٔقانون‌اجازه پرداخت‌دودوازدهم هزینه های کل کشور مصوب ۲۷تیرماه ۱۳۲۳ بودجه های تفصیلی وزارتخانه ها وبودجه های بازرگانی وکار خانجات و مؤسسات اقتصادی بکمیسیون بودجهٔ مجلس شورای‌ملی‌تقدیم شده است ولی نظر باینکه‌تاتصویب بودجه‌ها پرداخت هزینه های جاری ازشهریور ماه معطل نشودقانون‌اجازه پرداخت‌های دو ماههٔ شهریور و مهر ماه تقدیم و تصویب آن با قید یك فوریت تقاضا میشود .

ماده‌واحده ـ قانون‌مصوب۳۱فروردین۱۳۲۳ وقانون مصوب ۲۷ تیر ماه ۱۳۲۳ برای پرداخت هزینه های کشور در دو ماههٔ شهریورومهرماه ۱۳۲۳بقوت‌خودباقی وبوزارت دارائی اجازه داده میشود هزینهٔ ماههای مذکور را بر طبق قانون مصوب ۳۱ فروردین ماه ۱۳۲۳ بپردازد .

نایب رئیس ـ فوریت مطرح است ـ آقای‌اردلان

اردلان ـ بنده با فوریت مخالفم وآقایان توجه بفرمایند چون یك فردا که دوشنبه است بیشتر طول نمی کشد اگر اجازه بفرمایند لایحه برود در کمیسیون‌بودجه و با حضور دولت ودکتر میلسپورئیس مالیه راجع باین موضوع‌صحبت شود بهتر است‌چون دربرنامهٔ دولت‌نوشته شده بودوبهبودی حال‌مستخدمین و این موضوع اینجا در نظر گرفته نشده است ودر کمیسیون باید مطرح شود بنده خواهش میکنم آقایان اجازه بفرمایند لایحه برود در کمیسیون و در این موضوع هم تصمیم گرفته‌شود چون متأسفانه این‌دو دوازدهم که الآن آقایان میخواهند تصویب کنندباین برابرباحقوق اسفند ماه ۱۳۲۲ است وآنچه‌ما حساب کردیم مطابق ده‌روز حقوق مستخدمین است متأسفانه میفرمایند وکیل نمیتواند پیشنهاد خرج بکند و الا بنده پیشنهادی میکردم این‌است که تقاضامیکنم که فوریتش را تصویب نفرمایند و یك روز این لایحه را عقب بیندازندودیگراینکه در کمیسیون که تشکیل شده‌بود بنده این موضوع را عرض کردم و عدهٔ از آقایان هم موافقت فرمودند راجع بـه استقراض از صندوق تقاعد وخوشبختانه آقای دکتر طاهری وعدهٔ از آقایان در کمیسیون با این نظر موافقت فرمودند و آن این بود که از وزارت دارائی پرسیدیم که مامیتوانیم بطور استقراض که در بودجه مملکت هم تأثیرزیادی نداشته باشد و باعث گرانی زندگی نشود و به نشر اسکناس زیادتری هم مجبور نشویم از صندوق‌تقاعد بگیریم‌ودرظرف پنجسال آن پول رابصندوق مسترد داریم یا خیر ؟ دیروز یك کاغذی از وزارت دارائی

بکمسیون‌رسید وموجودی صندوق تقاعدرا که‌خواسته‌بودیم درحدودبیست‌کرورتومان‌صورت‌داده‌بودندوبعلاوه‌در آن کاغذ تصریح کرده بودند که بااین‌عایدات‌تقاعددر هرماه دومیلیون ریال اضافه دارد و یك میلیون‌هزینه‌اش‌هست‌بنده‌فکر کردم که این کاغذ آمده است و اگر آقایان هم موافقت‌بفرمایند این لایحه برود بکمیسیون و ما تقاضا کنیم از دولت که‌این چند میلیون ریال‌را ازصندوق تقاعدقرض کنند وبا این‌وضع ما بتوانیم تا آخر سال کمکی بمستخدمین خودمان بکنیم و بقیه درظرف‌پنجسال مستهلك کنیم والا بااین ترتیب‌واین حقوقی‌که ما بمستخدمین میدهیم ملاحظه می فرمائید یك عصیان و یك عدم اطاعتی و انتظاماتی در وزارتخانه ها بار آورده است که بهیچ صورتی نمیشود درست کرد وقتی که انتظامات گسیخته شد دیگر نمیشوددرستش کرد بنا بر این بنده خواهش میکنم آقایان اجازه بفرمایند که لایحه‌برود بکمیسیون تا در آنجا تکلیفش معلوم شود .

نایب رئیس ـ آقای فاطمی

فاطمی ـ بعضی مطالب البته گفته میشود ولی باعمل خیلی جور در نمی‌آید بیاناتی که آقافرمودند البته بنده هم موافق هستم که بـایستی نسبت بمستخدمین دولت مساعدت بیشتری بشود ولی این موضوع مربوط بلایحهٔ دو دوازدهم نیست که شما میفرمائید برودبکمیسیون شماعضو کمیسیون هستید فردا در کمیسیون بودجه چه دردی را مـا میتوانیم درمان کنیم فرمودیدکه در کمیسیون پول تقاعد را بگیریم و بدهیم بمستخدمین ما اصلاً صلاحیت این کار را نداریم این‌پول‌مال خود مستخدمین است که گذاشته اند برای‌روز پیری خودشان فوت خودشان ما نمی‌توانیم این پول رابیك عدهٔ دیگری بدهیم این‌پول امانت‌است‌و این را هم بنده باید عرض کنم کـه امروز دوم مهر است و بایدمخارج مملکت تصویب‌شود وبولایات ابلاغ شود که‌مخارج مملکت‌پرداخته شود .

نایب رئیس ـ آقای طباطبائی

طباطبائی ـ بنده در اصل لایحه عرض دارم .

نایب رئیس ـ موافقین بـا فوریت لایحه قیام فرمایند (اغلب بر خاستند) تصویب شد . ماده واحده مطرح است آقای فرهودی .

فرهودی ـ عرض کنم گذراندن بودجه وتصویب دو دوازدهم البته آقـایـان توجه دارند که یك کـار خلاف اصلی‌است اصل این‌است که بودجه مملکتی اول سال داده شود و برطبق آن رفتار شود و این سیستم یك دوازدهم و دو دوازدهم ما را بجائی نخواهد رسانید جزاینکه بدون اینکه‌بودجه مرتب و منظمی داشته باشیم‌بصورت اجازه‌های موقتی ما لایحه بگذرانیم برای جلوگیری از این کار کمیسیون بودجه یك اختیاراتی خواست ومجلس‌هم داد و قانون تصویب شده اش پیش بنده است اشکال بزرك برای کمیسیون بودجه همیشه تهیهٔ بودجه بوده است خوشبختانه بودجه‌ها عموماً تهیه شده و بودجه های مالی و اقتصادی بکمیسیون داده شده والآن چهل روز است که بکمیسیون بودجه‌هم اختیار داده شده که جرح وتعدیل کنند وخبرش‌را بمجلس بدهندو بعـد از چهل روز تازه می‌بینیم که‌لایحه دو دوازدهم آمده است بنده ازاین به‌بعد دیگر تقصیری متوجه دولت‌نمی‌بینم‌برای اینکه دولت ووزارت دارائی کارخودشان را کرده اند انتظار مـا از کمیسیون بودجه این است که با اختیاراتی که دارند کار بودجه ها را تمام کرده باشند که دیگر محتاج به دو دوازدهم نباشیم واگر بهمین سیستم‌ادامه بدهیم بودجه ۱۳۲۴ هم به همین بلا گرفتـار خواهد شد لااقل بودجه را تصویب کنیم که چند ماه از مخارج‌مملکت بر طبق بودجه تصویب شود کـه یك پایه صحیحی باشد برای بودجه سال ۱۳۲۴ بنابر این روی سخن بنده بـا کمیسیوی بودجه است که بر طبق اختیـاری که از مجلس گرفته اند و وظیفه که بعهده گرفته‌اند زودتر انجام بدهند برای اینکه دولت کار خودش را انجام داده و تمام بودجه ها را تقدیم کرده است .

نایب رئیس ـ آقای ملك مدنی

ملك مدنی ـ همانطوریکه آقای فرهودی فرمودند مجلس بکمیسیون اختیار دادو کمیسیون هم مشغول کاراست

خود حضرتعالی فرمودید که بودجه باید ششماه قبل از سال بمجلس داده شود و در کمیسیون بودجه مطرح شود سال گذشته بواسطهٔ اینکه دوره‌مجلس در آبان ماه خاتمه‌پیدا کرد امسال هم اساساً بودجه بمجلس داده نشد و بودجه‌ها در واقع دو ماه‌پیش داده شد بلکه شاید بعضی از بودجه‌ها یك ماه بیشتر نیست که بکمیسیون آمده است یکماه قبل اینجا صحبت شد و بنده عرض کردم که کمیسیون بودجه دارد یك سازمان اساسی برای وزارتخانه ها درنظر میگیرد که در واقع ملاك‌عمل سال ۱۳۲۴ باشد همانطور که‌میدانید در این سنوات اخیر دقت هائی در سازمان و تشکیلات وزارتخانه ها نشده است و در بعضی از وزارتخانه ها یك سازمانهای زائدویك اقلام زیادی است که باید آنهاراحذف کرد و بجاهای دیگر گذاشت و این مستلزم یك رسیدگی هاودقت بیشتری‌است که‌این‌بودجه که ما درامسال‌میگذرانیم در واقع ملاك‌عمل ۱۳۲۴ خواهد بود که بعد ها شاید از آن منحرف نشوندالآن غیر از وزارت دادگستری که قانون تشکیلاتش از مجلس گذشته است سایر وزارتخانه ها قانون تشکیلات ندارند بنده خاطر دارم که یك وقتی قانونی از مجلس گذشت و دولت را ملزم کرده بود که بعد از شش ماه دیگر قانون تشکیلات هر وزارتخانه را باید وزیر مسئولش تهیه کند و تقدیم مجلس بکند که در واقع یك اساسی داشته باشد مثل سایر ممالك متمدنه دنیا متأسفانه این کار نشده است وحالا ما مواجه شده‌ایم با یك بودجه های عریض و طویل و با یك وضعیتی که سو کمیسیونهائی که رسیدگی میکنند دقت کامل میکنند و تقریبا دو سه وزارتخانه کارش خاتمه یافته است ووزارتخانه های‌دیگرهم درواقع کارهای بدویش که رسیدگیهای فرعی باشدشده‌است و در کمیسیون فرعی مورد بحث و رسیدگی واقع شده سایرین هم رسیدگی خواهد شد بنده خواستم به آقای فرهودی عرض کنم که مطمئن باشندکه کمیسیون غفلت نکرده است بلکه آقایان متوجه هستند که هفته سه روزی که مجلس نیست ما هفته سه روز کمیسیون بودجه داریم حتی درجلسه دیروز ما تصمیم گرفتیم چون هفته سه روز کافی‌نیست بعد ازاین عصرها هم جلسه‌را تشکیل‌بدهیم که کارها را زودتر انجام بدهیم مانظرمان این‌است که رسیدگی کنیم و اگرموفقیت‌انشاالله پیدا کنیم نتیجه‌اش بخیر وصلاح کشور خواهد بود بنابراین اگر یك دو ماه دیگر هم دو دوازدهم داده شودو کمیسیون بودجه بتواند یك کاراساسی انجام بدهد بنظر بنده بهتر از این است که ما عجله کنیم و آنوقت چیزی بمجلس بیاید که مورد بحث زیاددرمجلس باشد و مفید هم نباشد .

نایب رئیس ـ آقای طباطبائی

طباطبائی ـ بنده چند روز قبل اینجا عرض کردم‌برای اینکه بشود در اطراف اوضاع عمومی مملکت بقدر کفایت صحبت کرد یك فرصت قانونی بودجه است موقعی است که بودجه مملکتی بمجلس میاید و برای یکنفر وکیل یك فرصتی است قانونی و یك مجالی است بموقع برای صحبت کردن در اطراف تمام مسائل مملکتی‌متأسفانه با روشی که که پیش آمده این در بروی ما بسته شده صحبت های قبل از دستور هم‌موقعیت نداردو کمترهم‌ممکن‌است‌مؤثرباشد ملاحظه میفرمائید که بودجه تکه تکه می آید بمجلس بنده شخصاً این طور تصمیم دارم که تکه تکه صحبت کنم برای اینکه این دو دوازدهم که تصویب شود گویا هشت ماه‌کار بودجه ساخته شده الباقی میماندچهار ماه اگر آینده هم از همین قرار باشد که دیگر حسابی نداریم سال گذشته بودجه مملکتی بمجلس‌نیامد امسال‌هم‌نخواهد آمد بعلاوه یك فورمول‌مستحدثی‌ویك کار بی سابقهٔ این‌اختیاری است که به کمیسیون بودجه داده شده ، که بودجه مملکت برود به آنجا و بعد تکه‌تکه بیایدبه مجلس شورای ملی و بودجه دفعهٔ آن طوری که در قانون پیش بینی شده است به مجلس دیگر نمی آید بنده با دکتر میلسپو از آن‌جهتی که گویا یکقدری عوام پسند است مخالفتی‌ندارم بلکه ازلحاظ گندم و جمع آوری آن کاملاً با او موافقم ولی ازلحاظ تعدیل خرج ودخل مملکت ونظارت درمخارج مخصوصاً من خودم شخصاً انتظار وامیدواری خیلی زیادتری‌ازمیلسپو

داشتم که حالا مأیوسم قریب دو سال است که دکتر میلسپو برای کاری که او را خواستیم و وظیفه اصلی اوست یعنی نظارت در عوائد و مخارج مملکت مشغول‌کار است من خیلی متأسف شدم که دراقدامات و اعمال او و جریانی که تا بحال هست وقتی که مطالعه میکنم می بینم که ایشان آمده اند گویا تقلید کنند و دنبال کنند یك روش نامطلوبی را که تابحال در این مملکت بوده ومملکت رابه روزفلاکت انداخته بنظر من دکتر میلسپو از عهدهٔ انتظاری که مجلس شورای ملی و مملکت از او داشت از نظر نظارت در مالیه مملکت و تعدیل خرج بر نیامده است اینجا آقای ملك مدنی که در کمیسیون بودجه تشریف دارند اشاره کردند که کمیسیون میخواهدسازمان بدهد من‌معنی این حرف را نفهمیدم یعنی تشکیلات اداری مملکت را کمیسیون میخواهد بدهد این‌از وظیفه اصلی کمیسیون خارج است اگر کمیسیون بودجه یا ما بخواهیم یك کار اساسی دراین مملکت بکنیم باید دولت‌را مکلف کنیم که یك سازمان جدید و یك تشکیلات تازهٔ در خور احوال واوضاع فعلی ترتیب بدهد و بودجه‌اش رامطابق آن‌تشکیلات جدید تنظیم بکند وبیاورد بمجلس کمیسیون بودجه‌هم‌دقت کند و آن‌را تعدیل کنداین کار نشده ونخواهد شد من اشاره کردم درهرموقعی که راجع به میلسپو صحبت میشودبعضی حرفها است که درخارج یکعده ساده‌لوح‌هستند که آن را می‌پسندند ولی ازلحاظ مجلس و ازلحاظ وضعیت مملکت این حرفها یك‌پاپاسی ارزش ندارد ملاحظه بفرمائید که یك وکیل اینجا می آید ومیگوید که ده میلیون پول بدهید بمستخدمین آقا برای چه بدهند پول مال کی است که شما می خواهید به بخشید؟ میگوئید مستخدم چه بکند آقا آقا مگر کار دراین مملکت قحط است ؟ یك عمله که روزی چهار قران میگرفت حالا روزی هفت هشت تومان میگیرد برود در راه اهن کار بکند شما یك‌اصول بدی را در این مملکت ترویج نکنید این اصول نوکری را تصویب نکنید بگذارید بروند کاردیگری بکنند جز عدهٔ که‌لازم دارید بقیه را بیرون بریزید عرض کردم من از حرف عوام پسند هیچ خوشم نمی آید گروهی‌ازمستخدمین‌ممکن‌است ازبنده بریجد جهنم ـ آقامردم‌ندارند بااینکه حقوقها را چندبرابرکرده‌اند بجز یك عده معدودی که شاید اشخاص صحیح‌العملی‌هستند باقیشان می‌دزدندو میبرند ، (اردلان ـ پس‌با این ترتیب‌شما اجازه دزدی میدهید) آخر آقای اردلان شما خیال کردید یك صحبت عوام پسند اینجا بکنید و این حرف‌ها را اینجا بزنید من موافق‌نیستم (آقای‌دل‌آرا!)...(خنده نمایندگان) .....! پس من ازاین جهت با این فورمول مخالفم نه ازاین جهت که دو روز زود تر یا چهار روز دیرتر بودجه بگذرد خوب یك عملی است که باید انجام شود یکعده مستخدمین فعلاً هستند وتا وقتی که هستند باید حقوقشان را داد ازاین جهت مخالفم که این روش ما را از انجام وظیفه اساسی و قانونی خودمان که دقت در جمع و خرج مملکت است محروم کرده است اولین وظیفه ما دقت در بودجه است فرض کنیم اگر جمع وخرجی برای مملکت نبود مجلس‌هم لازم نبود آقا این ترتیب ترتیب کار نیست این خلاف ترتیب یعنی خلاف اصل است و یك روزی باید موقوف شود من خودم هم ممکن است که باین فورمولی که فعلاً آورده‌اند ملزماً رأی بدهم اما خواستم از کمیسیون بودجه از مجلس شورای ملی و بعداً از هیئت دولت خواهش کنم که سعی بکنند اگر میتوانند واگرمدعی‌اصلاح هستند این بودجه‌های بی‌معنی که داده شده است به کمیسیون (ومن ازحالا وعده میدهم و خط ونشان بگذارید که بهمان شکل بایك مختصرپس‌وپیشی بمجلس می آید) اینها را پس بگیرید وببرید و پنج شش تا وزارتخانه را بکلی منحل کنید اینهالازم نیست مثلاً وزارت پست وتلگراف معنی ندارد جزاینکه یك وزیر بتراشیدیك معاون و یك دفتر و مبالغی خرج اینها بشود و این یك کار بیهوده و لغوی است برای یك مملکتی مثل مملکت ما فقط سه چهارة وزارتخانه‌لازم است یك وزارت کشور میخواهید که از عهده کار های کشور برآید یك وزارت دارائی جمع و جور میخواهید که متلف نباشدلااقل دوثلث اعضاء فعلی آن زیادی هستند آنها را جواب کنید میفرمائید چه کنند اگر

آنها را جواب کنیم ؟ این بمردم مربوط نیست ممکن است در نتیجه این عمل یکنفر ، صدنفر هزار نفر متضرر شوند، بیچاره شوند ، جهنم زیرا جامعه ای خلاص میشود برای استخلاص یك مملکتی ، برای نجات مردم شما هزار نفر که سهل است میتوانید صدهزار نفر را فدیه کنید واین حرف من شاید از آنجهاتی که بعضی از آقایان میآیند اینجا صحبت میکنند خریدارزیادی نداشته باشد ولی من نظر خودم را میگویم میخواهد یك عده هم بدشان بیاید این بودجه ها غلط است اینها اگر عمداً و با مطالعه و دقت بمجلس آمده باشد خیانت بمملکت است مملکت رفته است روی فقر و نیستی و دوباره همان بساطی که بود از ۱۳۰۰ باین سمت همان بساط باشد احوال ومقتضح تر درجریانست درسالهای اخیر دورهٔ سابق هرسال که بودجه می آمد دنبال رقم میرفتند که رقم بزرگ باشد تبدیل واحد پول ازتومان بریال برای چه بود ؟ هیچ فلسفه نداشت جزاینکه اگر بگویند صد هزار تومان کوچکتر از آن بود که بگویند یك میلیون ریال کسی هم نیامده است حساب کند که برای این مملکت چه تشکیلاتی لازم است و پولش از کجا میآید ومردم چرا باید این پولها را بدهند باین جهت هر سال که بودجه به مجلس می آمد سعی میکردند پنجاه میلیون تومان صد میلیون تومان بهش اضافه کنند الآن هم شما گرفتارش هستید وقتی که اولین دفعه بودجه بعد ازشهریور بمجلس آمد من گفتم که بوزارت جنك یك دینارندهید این پولهائی که دراین سالها بوزارت جنك داده اید کجا رفته است اول باید حساب ده پانزده ساله وزارت جنك را روشن کنید که بفهمید آن پولها کجا رفته است وبعد پول داده شود آن کسی که مدعی اصلاح وزارت جنك است اول باید یك لایحه بیاورد ودردرجه اول وزارت جنك را منحل کند تمام درجات و مناصب را ملغی کند بعد به نشینند به بینند برای وزارت جنك چه جور تشکیلاتی لازم است چه چیز لازم است این مملکت گنجایش هفت هزار نفر صاحبمنصب سرهنگ و سرتیپ و سر لشکر بالا تر وپائین تر ندارد ؟ برای این مملکت پانصد نفر صاحبمنصب تحصیل کردهٔ شریف کافی است شما چقدر از این بودجه را میخواهید بدهید بوزارت جنگ ؟ شما که کمیسیون بودجه هستید بودجهٔ وزارت جنگ را بچه صورت میخواهید بمجلس بیاورید (یکنفر ازنمایندگان هنوز که نیامده است) میفرمائید من این حرف ها را نزنم و تأمل کنم که سال تمام شود و بودجه سال را یك دوازدهم و دو دوازدهم بدهید و من هم صبر کنم تا سال تمام شود آنوقت پس از آنکه سال تمام شد بیایم صحبت کنم ؟ ! امروز صبح بنده باآقای وزیر فرهنگ صحبت میکردم این همه پول که میریزید دروزارت فرهنگ چه میخواهید بکنید؟ (مطالبی بین بنده وایشان گذشت البته ظاهراً کوچك بود اما خیلی دقیق واینجا نمیشود گفت .) گفتم این پولها را برای چه میدهید چطور میخواهید تعلیمات را عمومی کنید ؟ آیا فقط برای اینکه چهارپنج نفر میخواهند درمجلس بگویند که ماطرفدار تعلیمات عمومی هستیم میخواهید چهار پنج میلیون تومان دیگر هم بریزید توی گودال وزارت فرهنگ (سیف پور ـ آنکه لازم است) برای چه آقا ؟ الآن مهرماه است مدارس تا سلامتی باز شده است بروید به بینید وضع چطور است جا نیست معلم نیست وقتیکه جا نبود ومعلم نبودم مردم نمیتوانند اطفالشان را بمدرسه بسپارند (وزیر فرهنك ـ میخواهیم درست کنیم) آقا چه را درست کنید ؟ شما تعلیمات داو طلبی را نمیتوانید درست کنید آنوقت تعلیمات اجباری و عمومی را میخواهید انجام بدهید به علاوه بودجهٔ که برای وزارت فرهنگ میگیرید اول باید بودجهٔ باشد که اگر من به آن رأی دادم پیش وجدان خودم شرمنده نباشم الآن از خود حضرتعالی که وزیر فرهنگ هستید وجداناً و ازلحاظ شرافت شخصیتان می‌پرسم که بودجهٔ فرهنگ بمصرف فرهنك میرسد یقیناً نمیتوانید جواب مثبت بمن بدهید بنابراین حالا که این مادهٔ واحده دو دوازدهم را که پس نمیگیرید و تصویب میشود یك عده هم فعلاً سرکار هستند و باید بآنها حقوق داد ومن هم رأی خواهم داد ولی برای بودجه ها باید یك فکری بکنید یا کمیسیون بودجه لااقل کاری کند این بودجه هارا بمجلس نیاورند بگذارید بهمین ترتیب باقی باشد تا یك دولتی

ویك حکومتی که عرضه و کفایت انجام این مطالبی را که عرض کردم و رفع این نقائص و خرابیهائی که مملکت را دارد رو به انقراض میبرد داشته باشد سرکار بیاید وقتیکه یك دولتی پیدا شد که بتواند معایب وبد بختی ها را اصلاح کند آنوقت بانظر آن دولت یك بودجهٔ صحیحی به مجلس بیاورید .

نایب رئیس ـ آقای کاظمی .

مصطفی کاظمی ـ آقای طباطبائی یك اظهاراتی فرمودند که البته از نظر آزادی فکر مختار هستند که هرطور دلشان میخواهد بفرمایند ما هم روی آزادی ممکن است فکر دیگری داشته باشیم بنابراین اگر تعارض فکری و تماس فکری داشته باشیم آن مربوط به ساختمان دماغیمان است مربوط به چیز دیگری نیست . شکی نیست و جای تردید نیست که در یك قسمت از اظهارات آقای طباطبائی همه آقایان نمایندگان موافقند و آن راجع بعیوب گذشته است و ناهمواریهائی است که درتمام کارهای اجرائی ودر تمام شئون کشور دیده میشود این را گمان میکنم که دولت ، اقلیت ، اکثریت و بنده و آقای تجدد همه موافق هستیم فقط صحبت در طریق اصلاحش است که ایشان بیان فرمودند که همین الآن دولت این لایحه را پس بگیرد ووزارت پست و تلگراف را منحل کند یعنی روابط ما را باهمهٔ مملکت قطع کنند (طباطبائی ـ من مقصودم این نبود) بنده اینطور فهمیدم بعد فرمودند اگر بخواهیم صرفه جوئی بکنیم نباید برای تعلیمات اجباری پول بدهیم ضمناً فرمودند که بهتر این است که قشون را منحل کنیم شاید بنده شخصاً در این عقیده زیاد با ایشان مخالفت نداشته باشم درهرحال عقاید ایشان یکطوری است که انسان خوب نمیتواند بگوید کدام صلاح و صواب است و کدام خوب نیست ولی چیزی که هست این است که تنها اولین دفعه ایست ازبعد ازشهریور بلکه از اول حکومت پهلوی تاامروز که کمیسیون بودجه بمعنای کمیسیون بودجه وظایف خودش را خواسته است انجام بدهد حالا شاید تمام آرزوهای آقای تجدد را نشود صددرصد اصلاح کرد وانجام داد اما کمیسیون بودجه جداً وارد یك سلسله اصلاحات شده است یعنی خواسته است تاحدودی که مقتضیات و وضع مملکت اجازه میدهد و جریان مملکت و کارها کند نشود کارهائی بکند و آقای تجدد با تمام افکار تند و تیزی که دارند باید اذعان بفرمایند که اصلاحات تدریجی است ومیسر نیست که یکمرتبه کمیسیون بودجه تمام اینها را مورد مطالعه قرار دهد کمیسیون بودجه تمام این نکات را در نظر دارد ومدت زیادی وقت صرف کرده است وامروزهم جزء بجزء بودجه ها تحت مداقه و مطالعه است و نتیجه فکرش را هم بعرض مجلس خواهد رسانید وامیدواریم موردموافقت مجلس هم واقع شود و آقای تجدد هم ملاحظه خواهند فرمود که اصلاحات بسیاری چه در تشکیلات و چه در قسمت های دیگر مورد توجه کمیسیون بودجه قرار گرفته است . یك چیز دیگری را اینجا آقای اردلان فرمودند در موقع طرح فوریت که بهتر این است این لایحه برود بکمیسیون بودجه تادر کمیسیون بودجه پیشنهادی که دادند راجع بصندوق تقاعد و چیز های دیگر بیان فرمایند . بنده چون افتخار همکاری ایشان رادر کمیسیون بودجه دارم بـافکار ایشان آشنا هستم البته افکار ایشان در جای خودش یك قسمت شاید مورد احترام وتوجه است خصوصاً دلسوزیهائی که نسبت به مستخدمین دارند و حالا بنده بنام یکنفر مستخدم دولت از ایشان سپاسگزاری میکنم اما با کمال تأسف اغلب افکار ایشان خیلی زود قابل اجرا و عمل نیست و اینکه فرمودند پس فردا اینکار را در کمیسیون بودجه انجام میدهیم (اردلان ـ عرض کردم فردا) دیگر بهتر . و نتیجه‌اش را میآوریم بمجلس و مستخدمین را سیر میکنیم گمان میکنم در کمیسیون بودجه باین زودی و سرعت اینکار انجام نشود چون ایشان میدانند همهٔ ما که عضو کمیسیون بودجه هستیم و آقای نایب رئیس هم که الآن دارند مجلس را اداره میکنند به افکار ایشان آشنا هستیم و میدانیم که افکار شان طوری است که مشکلات بسیاری در اجرای آن افکار هست که البته اغلبش قابل توجه است ولی باید بتدریج ازپیش برود و ازطرف دیگر هم تصور میکنم این مطلب جای بحث نیست وبا آن دلسوزی که آقای اردلان

نسبت به مستخدمین دارند میدانند که مستخدمین ما اکثریتشان یعنی اکثر قریب باتفاقشان دست بدهن هستند اگر روز آخر ماه بهشون حقوق داده نشود آن صاحب خانه برای کرایه خانه از خانه‌اش او را بیرون میکند بچه اش را نمیتواند بمدرسه بفرستد نانوای سر کوچه نان بهش نمیدهد هیچ چیز ندارد باید روز کار کنند و شب بخورند و از عمله وضعیتشان بدتر است و گمان میکنم آقای اردلان خودشان باین مطلب توجه بفرمایند که الآن دوم مهرماه است وما هنوز نتوانسته ایم حقوق شهریور مستخدمین را بدهیم و تا تشریفات این قانون هم انجام شود سه چهار روز طول میکشد این است که بنده میخواستم استدعا کنم هم از آقای اردلان وهم از آقای تجدد که بنام همان اصلاحات که در نظر دارند موافقت بفرمایند این لایحه امروز تصویب شود و این مستخدمین که ازهرحیث مستحق هستند به حقوق خودشان برسند ویك فرصت و وقتی باشد که بشود با آن فرصت بآن اصلاحاتی که فرمودند رسیدگی کرد.

نایب رئیس ـ آقای رفیعی.

رفیعی ـ بنده الآن واقع شدم در مقابل یک امر تشریفاتی و یك انجام وظیفه ای البته انجام وظیفه بنظر بنده مقدس تر است. عرض کنم یکی از مهمترین وظایف ما یعنی مجلس شورای ملی و هریك از آقایان نمایندگان رسیدگی به بودجه کشور و حساب خرج و دخل مملکت است تا بتوانیم هر کدام در هر قسمت که هستیم نسبت ببعضی مخارجات بی جا یا سازمانهائی که مفید بحال کشور نیست وارد بحث شویم و تقاضا کنیم که حذف شود وقتیکه بنا شد بودجهٔ تفصیلی به مجلس نیامده باشد وما ندانیم که کدام خرج بجا است و کدام سازمان برای مملکت مفید است و کدام مضر است چطور میتوانیم یك چنین اظهار عقیده ای بکنیم برای اینکه دورهٔ سیزدهم مجلس برای زمان خودش این طور تشخیص داده بوده که این خرج برای مملکت مفید است یا این سازمان برای مملکت لازم است. در آن دوره آن آقایان حق نمایندگی داشتند البته مطالعه کرده اند و متناسب بازمان خودشان یك بودجه‌ای را تصویب کردند حالا ما نمیتوانیم بیائیم بگوئیم هرچه آنها گفته اند صحیح است اینکه درست نیست ممکن است درسال گذشته یك سازمانهائی بوده است که آنوقت لازم ومفید بوده است بحال مملکت ولی امروز لازم نیست. آقای طباطبائی گفتند که وزارت جنك را خراب کنیم و از نو درست کنیم بنده آن اندازه تند نیستم که بگویم وزارت پست و تلگراف را بیندازیم بیرون ولی در قسمت اداره ثبت اسناد یا ادارهٔ آمار بنده عرض میکنم آن روزی که ادارات تشکیل شد احتیاجات مملکت و احتیاج جامعه را رفع میکرد و لازم بود آن روز درسرتاسر مملکت در هیچیك ازنقاط جزشاید شهرطهران اداره ثبت اسناد نداشتیم واملاك به ثبت نرسیده بود و لازم بود یك چنین تشکیلات عریض و طویلی باشد ولی این تمام شد کار ادارات ثبت در هرمحل عجالةً جزاسباب زحمت برای مردم درست کردن چیزدیگری نیست (ساسان اینطور نیست اشتباه میکنید) بعد موقع به آقاهم میرسد میآئید میفرمائید. در ادارهٔ ثبت قسمتهای معاملات که مربوط به دفاتر است بنده نمیگویم ادارات ثبت منحل شود عرض میکنم محدودش کنید آن تشکیلات زیادی که آن روز لازم بود امروز دیگر لازم نیست همانطور که درتمام جاها تشکیلات دادگستری هست کار های ثبت اسناد هم با یك شعبهٔ از تشکیلات دادگستری باشد وفعلا ادارهٔ ثبت اسناد بااین عرض وطول وبا این همه مخارج گزاف بدرد این مملکت نمی‌خورد مثلاً بنده نمیگویم ادارهٔ آمار لازم نیست خیرلازم است نه با این عرض وطول ونه به این کیفیت. بنده میشنوم و در جرائد هم ملاحظه فرموده اید که مینویسند که ادارهٔ تثبیت قیمت‌ها بیست و چهار میلیون تومان در سال برای مملکت خرج دارد ولی دوقاز بدزد این مملکت نخورده و نخواهد خورد بودجهٔ فرهنگ این کشور هم بیست وچهار میلیون است لابد حالا آقایان خواهند گفت که ادارهٔ تثبیت قیمت‌ها منحل شده است (امینی ـ ولی تمام اعضایش همان حقوقهارا میگیرند) بلی تمام اعضاء آنجا همان حقوق را میگیرند حالا اگر بگوئیم که این خرج و این اعتبار

میرود در دیوان محاسبات و در آنجا رسیدگی میشود که اگر یك سازمانی سابقه ندارد بودجه اش را رد میکنند آنهم که نیست دیوان محاسبات‌ما فعلاً برای تثبیت و تسجیل است و کار دیگری ندارد. (ساسان ـ خود دیوان محاسبات هم زائد است) خیربعقیدهٔ بنده زائد نیست ولی باید درستش کرد و کاری کرد که مفید بحال مملکت باشد برای اینکه مجلس شورای ملی خودش که نمیتواند باین نوع محاسبات رسیدگی کند دیوان محاسبات بعقیدهٔ بنده خیلی مفید است و بسیارهم لازم است باید آنرا تقویت کرد و اختیارات بیشتری داد. پس اینطور دو دوازدهم که الآن هفت ماه از سال گذشته است شش ماه را که قبلاً تصویب کرده ایم دوماه هم الآن تصویب میکنیم در این چهارماه دیگرچه میتوانیم بکنیم من متحیرم که مخالفت با مرخصی‌ها برای چیست اصلاً بودن ما برای چیست؟ بودن ما در مجلس برای این است که باین چیزهائی که عرض کردم رسیدگی کنیم. سایر آقایان از نظر مخالفتی که با دولت داشتند یك اظهاراتی فرمودند ولی معلوم است که بنده از تیپ موافقین دولت هستم حقیقةً هم موافق دولت هستم ولی این موافقت با دولت مانع وظیفه‌ای نیست که بنده دارم این اظهارات بنده مربوط بیك وظیفه‌ایست که دارم و خودم را حتماً مکلف میدانستم که باید این اظهار عقیده را بکنم اکثریت ممکن است اظهارات بنده را اعتنا نکنند ولی عقیده بنده این است که سعی کنند هرچه زودتر بودجه بیاید بمجلس و تکلیفش معلوم شود.

نایب رئیس ـ آقای نقابت.

نقابت ـ عرض کنم گویا موضوع این دودوازدهم مربوط است فقط به شهریور ومهر شهریور که تمام شده است وحقوق هم داده شده است یعنی حقوق آنهائیکه مستحق هستند (حالا بحث نداریم که بقول آقای طباطبائی غیر مستحق هم بسیار است ولی مستحق هم خیلی هست) فعلا حقوق آن مستحقین هم تأخیر شده است. عرض کنم زندگی مستخدمین بنظر بنده خیلی قابل مطالعه است چون مستخدمین صدیقی که بیست سال. بیست وپنجسال خدمت میکنند درروزهای آخر جز موی سفید و رنگ زرد و اعصاب خسته هیچ چیز ندارند ناچار هستیم که ما توجه کنیم باین اوضاع فقط این مستخدمین با یك مطلب معنوی زنده بودند وآن افتخار بود زنده بودند و میگفتند برای اینکه کسی به رتبه ۹ برسد به رتبه هشت برسد باید بیست و پنجسال، بیست‌سال دردوره استخدامی زحمت بکشد و رنج ببرد وچون کسی بما نمیرسد از این جهة این افتخار بین خودشان وخانواده‌شان و پسرشان بود و بهمین قسمت افتخاری داشتند متأسفانه در ادوار اخیر طوری شد که هرکس را از هرجا خواستند بدون اینکه توجه بارزش مقام و موقعیت و صلاحیت آنها داشته باشند آنها را بر رتبه های نه و ده حکومت دادند واین افتخارهم از بین رفت باین جهت حالا که دو دوازدهم مطرح است دیگر اقتضا ندارد که ما هم یك سنگی بیندازیم گفتند بهلول درخیابان میگذشت دید یك کسی را کتك میزنند او هم یك سنگی باو انداخت ازاو پرسیدند چه میکنی گفت کمك خدا میکنم این را خدا زده وما هم میزنیم ولی ما نباید در اینجا کمك با دولت کنیم و باز هم مزاحم این مستخدم بیچاره بشویم وهمانطور که خودتان فرمودید یکعده مستخدم مستحق وجود دارند باید حقوقشان پرداخته شود ودرهمین زمینه بنده یك تذکری داشتم خدمت آقای وزیردارائی وآن این بود که راه آهن جنوب را در سال ۱۳۰۹ مستر کارل شروع کرد بساختمان و تا یك فرنگی سرش بود یك عده مستخدمین از نقاط مختلف کشور رفتند آنجا و مشغول کار شدند چون کار فنی بود نمیتوانست راه آهن از اعراب از محلی‌ها از اشخاصی که بی‌اطلاعند استفاده کند تبریزی رفت خراسانی رفت، شیرازی رفت، دکترها رفتند، لیسانسیه ها رفتند مهندسین وتحصیل کرده‌ها رفتند آنجا استخدام شدند وفعلا مدتی است آنجا خدمت میکنند وامروز مطابق آئین‌نامه مزایا و فوق‌العاده بدی آب وهوا مینویسند مستخدمین جنوب وکسانی که در آنجا استخدام شده‌اند حق ندارند از فوق‌العادهٔ بدی آب وهوا و مزایا و آن صدی هفتاد که بهمه

میدهند استفاده کنند ومال آنها را قطع کرده‌اند و از اول امسال نداده‌اند بنده خودم از آقای دکتر میلسپو ملاقات کردم باتفاق نمایندگان خوزستان آقای اسعد هم تشریف داشتند اظهار کردیم که خوزستان گرم است و زندگی در آنجا ازخیلی‌ازنقاط سخت‌تراست و گرانتراست اگر یکنفر اهل تبریز رفته است آنجا وخدمت میکند اینکه عرب نشد محلی‌نشد آنهم باید نان بخورد خرج بکند ایشان‌قبول‌کردند (بعقیده بنده وقتی با اشخاص فهمیده با منطق صحبت کنید مطلب سرشان میشود) ایشان قبول کردند وجواب کتبی مبنی برموافقت دادند و گفتند که من به هیئت دولت نوشته ام و خواسته ام که این نظامنامه را اصلاح کنند و حتی آقای اسعد معاونشان را هم فرستادند دنبال این کار که‌به بینند‌در هیئت دولت چه شده است ولی هنوز هیئت دولت در این خصوص تصمیمی نگرفته است . گویا نظامنامه را باید هیئت دولت تصویب کند . بنده میخواستم خواهش کنم از آقای وزیر دارائی که توجه بفرمایند این قسمت اصلاح شود . نکتهٔ دیگری بود که میخواستم بعرض آقای وزیر فرهنگ برسانم ولی نمیخواستم این جا مزاحم شوم یك یادداشتی خدمتشان نوشتم و اجازه خواستم که ده دقیقه به بنده وقت بدهند که بنده راجع به فرهنگ خوزستان عرضی دارم در حاشیه مرقوم فرمودند که اوقات من صرف تعلیمات اجباری میشود و وقت ندارم باین جهت حالا بنده وقت پیدا میکنم‌و ناچار هستم حضوراً عرضم‌را بکنم و ملت ایران‌هم بدانند که من این مطلب را خدمت آقای وزیر فرهنگ عرض کردم. عرض کنم بیست سال است از زمان پهلوی تا حالا غیر از محوطه آبادان‌که آنهم باتوجه شرکت نفت یك ساختمانهائی برای‌معارف شده است‌دوتاخشت‌وزارت فرهنگ‌ودولت‌ایران روی‌هم نگذاشته است درخرمشهر نگذاشته است، دراهواز نگذاشته است، درشادگان نگذاشته است درمهرزی‌نگذاشته است درکوت شیخ نگذاشته است درهیچ کجا نگذاشته‌است قسمت عشایر خوزستان را توجه نکرده اند (بعضی از نمایندگان ـ درهیچ‌جا نکرده‌اند) حالا در جاهای دیگر ممکن است اقداماتی کرده باشند مثلاً وقتی از مازندران‌عبور میفرمائید ملاحظه میفرمائید که دبستانهائی و دبیرستانهائی ساخته شده است ولی‌لوازمش تکمیل‌نیست وبی‌استفاده‌مانده است بنده چند روز پیش‌مشهد مشرف شدم درفریمان‌حقیقة انسان تعجب میکند ملیونها خرج شده است توی بیابان دوازده فرسخ دور از جاده در یك دهی که جمعیت ندارد‌یك دبیرستان یك دبستان یك هنرستان یك بانك ملی و یك کشاورزی ازبودجهٔ این‌مردم بدبخت ساخته شده است‌بروید به بینید چه لوازمی دارد چه زینتهائی‌دارد چه مبلهائی‌دارد چه مرمرهائی چه فرشهائی دارد آنجا مانده است بیکار و تمام دستگیره‌های‌درهارا دارند میکنند ومیبرند ومیفروشند بیمارستانش همینطور لنگ مانده است خط‌شاهد است آدم متأثر میشود که این‌پولهارا چرا برده‌اند آنجا خرج کرده‌اند و حرام کرده اند . عشایر خوزستان در ادوار مختلف نسبت بدولت صدیق بوده‌اند و خدمتگذار بوده‌اند هیچوقت نسبت به دولت طغیان نکرده اند و هیچوقت بر ضد آزادی و استقلال مملکت قیام نکرده اند و اگر احیاناً یك نفر از بین آنها قیام کرد یا اینکه عملی بر خلاف اخلاق کرد خود آنها او را گرفتند‌وتسلیم دولت کردند مع‌الوصف‌نسبت باین عشایر با تقاضاهای زیاد با اینکه یکعدهٔ از آنها مدتی است آمده اند درطهران‌متوقف هستند و نمیروند برای این کار توجهی نشده است . بنده‌یك خواهش‌از وزارت فرهنگ داشتم خواهش میکنم آقایان‌توجه‌بفرمایند که این‌خواهش بیمورد بوده‌است‌یا خیربنده خواهش‌داشتم از وزارت‌فرهنگ که دراعتبار بودجه فرهنگ‌خرمشهر شما بیست‌هزارتومان برای ساختمان بگذارید البته این چیزی نمیشود از طرف دیگر رفتیم با اولیای شرکت نفت‌مذاکره کردیم آنهاقبول کردند که این اعتبار بآنجاداده شودو آنها حاضرند‌درحدود پانصدهزارتومان، ششصدهزارتومان‌هرقدر که‌خرج‌ساختمان آن بشود یك مدرسهٔ بسازند با بهترین مد و آخرین سیستم با تمام تشریفات و لوازم و اسباب برق ولوله کشی وغیرذلك تحویل معارف بدهند بعدبه‌قسط‌الشهور قسط‌السنوات ازمحل این اعتباری که در بودجه فرهنگ خرمشهر برای ساختمان میگذارند جبران شود به آقای دکتر میلسپو هم رفتم صحبت کردم موافقت کردند ولی الآن شش ماه

است این وزارت فرهنگ حرف مرا نمی‌پذیرد کمیسیون کرده است و رد کرده است این تقاضا را . دیروز رفتم‌پیش آقای وحید یقهٔ ایشان را گرفتم گفتم آقا من یقه‌ام را پاره میکنم شما که‌بیغرضترین اعضای فرهنگ هستید (مهندس فریور ـ آقاتوهین نکنیداین‌حرفها چیست ؟) بنده‌نخواستم توهین بکنم البته آقای وحید شخص محترمی هستند معلم ریاضیات بوده است معلم آقای مهندس فریور بوده است . (مهندس فریور ـ معلم‌شماهم بوده است با هم بودیم) بنده فقط خواستم آن حرفی را که آنجا زدم اینجا هم جسارت کنم و تکرار کنم بهر صورت با این کیفیت خواهش کردم که این بیست هزار تومان را بگذارید در بودجه فرهنگ خرمشهر ولی قبول‌نکردندحالا آقای‌مهندس فریورملاحظه بفرمائید به بینید این پیشنهاد واین‌تقاضا غیر مشروع‌است ؟ (مهندس فریور ـ بنده کاری بخواهش شما ندارم گفتم به معلمتان بی احترامی نکنید) یك تقاضای دیگر از آقای وزیر فرهنگ هست راجع بافتتاح دورهٔ دکترای حقوق است‌مادهٔ در قانون متمم بودجه‌سال ۱۳۲۱ گذشت که‌وزارت فرهنگ مکلف است درظرف یکسال دورهٔ دکترای‌مدرسه حقوق را تکمیل‌کند که بتوانند لیسانسیه‌های حقوق دورهٔ دکترای‌خودشان را بگذرانند این راامجلس شورای ملی‌رأی داد بعد مواجه شدیایك مشکلی‌مشکلش راهم مارفتیم باخود آقایان‌صحبت کردیم‌بعضی میگویند که نمیخواهند این‌دورهٔ دکترا تکمیل شود که‌به تعداد دکتر های حقوق اضافه‌شود بعد جواب دادند که این‌جور نیست‌ما مردمان‌بخیلی‌نیستیم و مخالفت با علم که نمیخواهیم بکنیم بعد گفتیم که یك عدهٔ داوطلب هستند تلمذ شما را قبول کنند گفتند ما حرفی نداریم ولی بودجه نداریم برای اینکارهم سال گذشته در کمیسیون بودجه آقایان شاهدند هشتادهزار تومان از محل حق‌التألیف زدیم و اضافه کردیم به بودجه دانشگاه که ازاین محل اینکار را عملی کنند باز رفتندوزرای وقت وآمدند درموقع دیگری این را عوض کردند ودادند به حق التألیف امسال گفتند حتماً عملی میکنیم شورای دانشگاه تشکیل‌شد وبرنامه کور دکتراراهم‌تصویب کردند ورفت‌بوزارت فرهنگ دنبال آن‌رفتیم ووزارتخانه‌هم تصویب کرد ومجلس راهم در بودجه گذاشتند و همهٔ این کارها شده است والا آن‌سال داردتمام میشوداصلاً نه اعلانی‌نه‌پیشنهادی نه عملی بهیچوجه از آن خبری نیست در صورتیکه بنای بآن معظمی ساختمان بآن مهمی باتمام وسائل هست خواهند فرمود که بودجه‌اش نیست شما برای اینکه‌بخواهید صدنفر، چهار صد نفر ، پانصد نفر ، هزار نفر هم شاگرد قبول کنید برای کور دکترا بنده اینجا در حضور مجلس شورای ملی متعهد میشوم که از داوطلبان کور دکترا بودجه امسالتان را بگیرم و بشما بدهم که از جیب دولت یکشاهی در نیاید آنها حاضرند مخارج امسال را بشما بدهند و کمك بدهند استدعا میکنم اینجارا باز کنید اینطورنکنید بداست‌بدنامی داردخواهید گفت که یکعده نمیخواهند شما اینکار رابکنید درصورتیکه اینطورنیست فقط انجام این کاربمسامحه‌میگذرد این سه موضوعی بود که بنده خواستم تذکراً عرض کنم‌ولی البته با تصویب دو دوازدهم و پرداخت حقوق مستخدمین موافقم ولی تقاضا میکنم که این قسمت‌هائی راهم که‌عرض کردم‌درنظر بگیرندواین‌مطالبی که‌عرض میشود آقایان باید درنظر بگیرند وتوجه بفرمایند واز اینکه بنده عصبانی‌بودم ونسبت به آقای وحید چیزی گفتم عذر میخواهم البته‌آقای وحید یك شخصی است که سالها در وزارت فرهنگ خدمت کرده است بپاکی وبزرگترین شأن ایشان این است که به هیچوجه دراینمدت نسبت خلافی باین مرد داده نشده است ولی در جریان عمل سست هستند وبی‌تصمیم وبحرف این‌و آن تغییر عقیده پیدا میکنند این را دیگر نمیتوانیدمنکر شوید مگر اینکه ازایشان تقویت شود که باحضور آقای کاظمی که رشید و فعال و جدی هستند‌کارکنند و بنده از آقای کاظمی خاطره دارم که حکومت آذربایجان ایشان است که بنده بعد از ایشان رفتم آنجا ودیدم که چه جور کار کرده‌اند .

نایب‌رئیس ـ آقای طباطبائی میفرمایند که در بیانات

ایشان سوء تعبیر شده است اجازه میخواهند که توضیح بدهند ولی خواهش میکنم مختصر بفرمائید .

محمد طباطبائی ـ بنده توضیحم مختصر است . درقانون مناظره درقسمت جواب بمعترض بکسی که انتقاد می کند دوجور میشود جواب داد جواب نقضی وجواب حلی شق سوم مغلطه است شق ثالث ندارد مگر مغلطه بنده که اینجا عرض کردم وزارت پست وتلگراف یعنی وزیر ومعاون ودستگاه وزارتی لازم نیست تحقیق بفرمائید درخیلی از ممالک هم وزارت پست وتلگراف بمعنای وزارتخانه نیست این مخصوص اینجا است این حرف لازمه‌اش این نیست که بنده گفته باشم با دنیا میخواهیم قطع روابط بکنیم اینکه عرض میکنم مغلطه است این است والا یک ادارهٔ پستی است کارخودش رامیکند و مشغول است تلگراف هم کابلی خودش را میکند تحت نظر دولت اینکار لازمه اش این نیست که در یک چنین مملکتی یک وزارتخانه‌ای ویک سرباری باین عنوان داشته باشیم وزارت پست وتلگراف راهم من باب مثال عرض کردم عرض کردم این مملکت بیشتر از دوسه وزارتخانه چهار ووزارتخانه بیشتر لازم ندارد بقیه هم زیادی است این بود که خواستم این توضیح را بدهم چون آقای کاظمی فرمایش کردند که من گفتم روابطمان را بادنیا قطع کنیم فرمایش ایشان تولید سوء تعبیری در خارج نکند .

نایب رئیس ـ پیشنهادی از آقای هاشمی رسیده است بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد کفایت مذاکرات را مینمایم .

نایب رئیس ـ آقای هاشمی .

هاشمی ـ اولاً بنده مدتها است یعنی ده سال است وبیشتر میشود نگرانی زیاد داشتم که مستخدمین دولت نسبت بوسع و گشایش کشور ایران دارد زیاد میشود ولی تمام این موضوعات برای موقعی است که دنیا یک حال سلم و آرامشی پیدا کند امروز ملاحظه بفرمائید که حوادث گیتی و پریشانی بشر بچه ترتیبی است و واقعاً بحد کمال رسیده است وموقع نیست که فعلاً بنیانی که در مملکت هست از روی هوی و هوس مابهم بریزیم استدعا میکنم همانطور که مذاکره شد از روی یک فکر و اندیشهٔ تهیهٔ کار برای اشخاصی که بیکار میشوند بشود و بودجه درست بشود فعلاً لازم است موافقت بفرمائید که این دو دوازدهم بگذرد ودراین سختی وگرفتاری که زندگی مستخدمین بسختی میگذرد حقوق آنها داده شود که بیش از این نگران نباشند بعداً آقایان تشریف بیاورند در کمیسیون بودجه فکر بدهند ، پیشنهاد بدهند و با یک آرامش خاطری یک فکر صحیح واساسی برای کار مستخدمین دولت بشود (صحیح است) .

امینی ـ بنده مخالفم با کفایت مذاکرات .

نایب رئیس ـ بفرمائید .

امینی ـ بنده مخالفم با کفایت مذاکرات و اطاله کلام را دراینمورد جایز نمیدانم چون این ماده واحده برای پرداخت حقوق مستخدمین لازم است وبیاناتی هم که خودم لازم میدانستم عرض کنم اینجا نمیکنم چون مقتضی نیست ولی مطالبی این جا گفته شد ویکی از آقایان ایراد کردند به کمیسیون بودجه که تاحال بودجه را بمجلس نه فرستاده است بنده خواستم عرض کنم که بودجهٔ که کمیسیون بودجه بفرستد این کافی نیست زیرا بودجه‌ای را که دکتر میلسپو فرستاده است یک بودجه غلط و سراپا بی اساس است و هم از لحاظ هزینه و هم از لحاظ درآمد بنابراین هیچ ایرادی بکمیسیون نیست وایراد مربوط بآقای دکتر میلسپو است ایشان راجع بجمع آوری غله .

نایب رئیس ـ آقای امینی راجع بکفایت مذاکرات بفرمائید .

امینی ـ بنده هم در همین مورد مخالفم اجازه میفرمائید توضیح بدهم راجع بجمع آوری غله ایشان فرمودند .

نایب رئیس ـ البته اگر مجلس موافقت بکند ولی فعلاً راجع بکفایت مذاکرات باید صحبت بفرمائید .

امینی ـ بنده میخواهم در همین قسمت از فرمایشات ایشان که نسبت به جمع آوری غله فرمودند عرایضی عرض کنم .

نایب رئیس ـ نسبت به مخالفت با کفایت مذاکرات باید بفرمائید .

امینی ـ بنده مخالفم برای اینکه جواب این موضوع را باید بدهم والا بفرمائید ساکت شوم .

نایب رئیس ـ مجال برای فرمایشاتتان هست حالا اجازه بفرمائید رأی گرفته شود . آقایانیکه باپیشنهاد آقای هاشمی موافقت دارند و با کفایت مذاکرات موافقند برخیزند . (اکثر برخاستند) تصویب شد . پیشنهاد آقای دکتر آقایان بعرض مجلس میرسد : بنده پیشنهاد میکنم به یک دوازدهم رأی داده شود و دومی باقی باشد تادر اصول بودجه مطالعات بیشتری بشود .

نایب رئیس ـ آقای دکتر آقایان .

دکتر آقایان ـ عرض کنم مستخدمین یک حقوقی طلبکارند و حقوقشان باید فوراً پرداخته شود و در این حرفی نیست ولی ازحالا تا آخر مهر ۲۷ یا ۲۸ روز داریم چرا بنده این پیشنهاد را کردم علت این پیشنهاد این است که این بودجه را که دولت تقدیم مجلس کرده است اینجا آقای امینی هم گفتند که سر و ته ندارد بنده بیشترش را عرض کنم اکثر این ارقامی را که ملاحظه میفرمائید خالی است رقم عوائدش هست ولی عایداتش وجود خارجی ندارد یک مثالی عرض کنم اگر به گزارش اخیر رئیس کل دارائی مراجعه فرمائید خواهید دید که ایشان در آنجا مدعی شده‌اند که عایدات ۳ ماهه اول سال جاری باتطبیق باعایدات سال گذشته فزونی دارد این فزونی این حال را دارد دولت درقسمت اقتصاد مبلغ ۸۰ میلیون تومان ببانک ملی مقروض است ودوسال است که ماهی ششصد هزار تومان تنزیل آن را میدهد واین قرض در نتیجه خرید یک مالهائی بوده است و آقایان این مالها را میفروشند . .

مهندس فریور ـ مقصود از مال چیست یعنی یابو .

دکتر آقایان ـ خیر آقا مال بزبان فارسی یعنی جنس

مهندس فریور ـ پس بهتر است بفرمائید کالا .

دکتر آقایان ـ . . . عرض شود این کالا را میفروشند و مبلغ حاصله از فروش کالا میرود به خزانه واین را جزو عایدات میدانند درصورتیکه اصل سرمایه را که ببانک ملی مقروض بوده اند باقی است و ماهی ششصد هزار تومان تنزیل آن را باید بپردازند وعمل دولت درست درا ین قسمت شکل یک کلاه برداری را دارد که اسیه میخرد ونقد میفروشد و حاصل فروش را عایدی برای خودش فکر میکند واین عیناً همانطور است . شما آقای وزیر دارائی که من خدمتتان ۲۰ سال است ارادت دارم باید بدانید که حساب ندارید و حساب خزانه‌مان این حال را دارد که بنده عرض کردم . شما درقسمت اقتصادی تان مثلاً کارخانه نخ ریسی شاهی امروز ماهی پانصد هزار تومان ضرر دارید درصورتی که باید ماهی پانصد هزار تومان منفعت داشته باشید . شما آقای وزیر دارائی یک مخارجی دارید مثل همان که آقای امینی هم فرمودند باربری که ۴۵۰ هزار تومان بودجه‌اش است این کار را من تعهد میکنم که با ۱۵ هزار تومان بکنم شما آقای وزیر دارائی که نظارت درکار دکتر میلسپو دارید شما حق ندارید سکوت بکنید شما حق ندارید ساکت باشید که ماهی دو میلیون تومان اقلاً پول این مملکت را بی جهت از در و پنجره بیرون بریزند اگر ما الآن یک فشاری نیاوریم و به کمیسیون بودجه هم یک فشاری نیاوریم این وضعیت تا آخر سال ادامه پیدا خواهد کرد و اول سال هم یک بودجه تو خالی مثل خیکی که تویش را هوا پر کنند شما میآورید و تحویل میدهید و این وضعیت اگر ۶ ماه دیگر ادامه پیدا کند بکلی دولت ورشکست خواهد شد واین دیگر مربوط به ملت نیست برای اینکه شما نه حساب دارید و نه میتوانید جمع و خرج مملکت را بدهید . اینجا همکار محترم بنده آقای رفیعی یک بیاناتی فرمودند و راجع باصلاحات اداری مملکت یک توضیحاتی فرمودند که بعقیده بنده محتاج بیک توضیحات مختصری است آقا اصلاً این اداره ثبت اسناد معاملات مردم را ثبت میکند و اداره آمار هم تولد و ازدواج و فوت اینجور چیزها را ثبت میکند و این هیچ اشکالی ندارد که این دو اداره را شما باهم جمع کنید و سه میلیون تومان که برای آمار در بودجه پیش بینی شده است اقلاً دو میلیون و پانصد هزار تومان آن را صرفه جوئی بکنید وگفته شد اینجا که چه طوری میشود این کار را کرد یک عده از اشخاص

بیکارمی شوند ؟ اولاً باید یك مسئله اصولی را حل کرد این مملکت دو نوع مالیات می پردازد یك مالیات بدولت میدهد و یك مالیات به مستخدمین دولت و این را تصور میکنم کسی منکر نباشد آیا یك مملکتی برای اینکه چهار هزار نفر پنج هزار نفر بتوانند زندگی کنند باید تمام زندگی اجتماعی خودش را متزلزل بکند ؟ اینکه معنی ندارد آقا منطق ندارد شما سه جورمستخدم دارید شما یك مستخدمی دارید که از هر تاجری متمول تر شده است اینهارابفرستید بروند توی خانه شان ویك مستخدمینی دارید که کارشان خوب است آنها را نگاه دارید و آن قسمت از مستخدمینی که مدت زیادی خدمت کرده اند برای آنها هم یك حق تعیین کنید بروند توی خانه‌شان شما شرکت بیمه دارید میتوانید اگر ازاقتصادیات می‌فهمند یا اگر از مالیه می فهمند . . (نایب رئیس — یك قدری رعایت اختصار را بفرمائید)

جمعی از نمایندگان — مطابق ماده ۶۳ باید رعایت اختصار بشود

دکتر آقایان — . . . بنده میخواهم پیشنهاد خودم را ثابت کنم آقای وزیر دارائی شما در قسمت بودجه بازرگانیتان یك رقمی دارید مربوط به کارخانه تصفیه مس که درعایدات ما یك رقم خیلی گنده عایدی نشان میدهد ولی میدانید این عایدات را چطورنشان داده‌اند وقتیکه دیده‌اند هیچ طوری نمیتوانند حساب بدهند آمده‌اند اینطوری حساب کرده‌اند که در این کوه چقدر مس مخلوط دارد و این را حساب کرده‌اند و آورده‌اند جزو عایدی گذاشته‌اند ودر توی حساب عایداتشان مثل اینکه مس تصفیه شده است که این مس باید از آسمان بیفتد و تصفیه بکنند در صورتیکه معلوم است که این مس تا تصفیه بشود یك مخارج گنده دارد بنابراین بودجه‌تان این‌حال را دارد وبنابراین نباید بچنین بودجه‌ای رأی داد باید فقط این یك ماه را تصویب کنیم که این یك ماه حقوق شهریور را بپردازند واز حالا تاآخر ماه مهر ۲۵ روز وقت داریم دولتی که بخواهد کار کند ازحالا تا ۲۵ روز دیگرمیتواند یك کاری بکند البته ازدوحال خارج نیست یا اینکه با دکتر میلیسپو صحبت کنید واورا حاضر کنید درکمیسیون بودجه که بودجه را رسیدگی کند وباین کارها یك سروصورتی بدهد لااقل اگر این‌وضعیت تا آخر سال امتداد پیدا بکند معلوم نیست چه‌صورتی پیدا میکند وخوبست لااقل تا آخر سال یك سروصورتی این کارداشته باشد واگر نمیتوانند این کار را بکنند بیایند اینجا صاف و ساده بما بگویندکه تکلیف دکتر میلیسپو را معین کنیم وتکلیف مملکت هم معلوم شود .

حاذقی - بنده هم عرایضی داشتم که بعد ازبیانات آقای طباطبائی عرض میکنم

نایب رئیس — آقای فاطمی

فاطمی - بیانات آقای دکتر یك قسمتش کاملاً صحیح است و مورد توجه کمیسیون هم هست ولی جزئیات مذاکرات که درکمیسیون میشود متأسفانه در مجلس شورای ملی منعکس نمیشود که آقا متوجه بشوند که این ایراداتی که فرمودند مخصوصاً یك قسمت اول که فرمودند موردتوجه کمیسیون هست و الآن هم کمیسیون مشغول است ولی اینکه میفرمایند که $\frac{2}{12}$ را $\frac{1}{12}$ بکنیم ودرظرف این ۲۵ روز که داریم کمیسیون بودجه به‌بودجه های جزء تمام وزارتخانه‌ها و مخصوصاً بتمام قسمتهای اقتصادی رسیدگی کند و گزارشش رابعرض مجلس برساند این را بنده خدمت آقا عرض کنم که این یك امر محال است و بخودتان وعده بدهید که باید یك دوازدهم یا دو دوازدهم دیگرهم تصویب کنید برای اینکه این تصمیمی که کمیسیون گرفته است که امسال کمیسیون باید به کلیه اقلام جزء رسیدگی کند این خیلی دقت زیاد ووقت زیاد لازم دارد (صحیح است) چون باید اقلام زائدی که هست حذف بکنند واین باید کاملاً رسیدگی و توجه بشود و جزء بجزء اقلامش در تحت نظر وتوجه کمیسیون قرار بگیرد فرض بفرمائید که هفتهٔ چهار روز هم جلسه بکنند ولی درظرف ۳هفته‌غیرقابل تصوراست که بتواند یك چنین کاری را بکند واگر هم من آمدم و گفتم که رسیدگی کردم آقایان نباید قبول کنند چون یك

امر محالی است . آقا ممکن است یك مطالبی را در نظر داشته باشند بهتراست که تشریف بیاورند بکمیسیون واینها را بافرادکمیسیون تذکر بدهند تاشاید آنها بموقع اجرا بگذارند والا اینکه اینجا شما پیشنهاد میفرمائیدکه یك دوازدهم را ندهند فرضاً که باین رأی دادند فردا وزارت دارائی مجبور است یك لایحه $\frac{3}{12}$ بیاورد بنابراین این ایراد آقا موردی ندارد .

دکتر آقایان — چون‌این‌قول را دادند بنده‌پس‌میگیرم .

نایب رئیس — پیشنهاد آقای امینی بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم بودجه $\frac{2}{12}$ امروز از دستور خارج شود .

نایب رئیس — آقای امینی .

امینی — بنده این پیشنهاد را کردم که اجازه صحبت میخواستم که مطالبم راعرض کنم و الا ازاین پیشنهادنظری نداشتم و این پیشنهاد بسیار غلطی‌است (خنده نمایندگان)

نایب رئیس — آقای امینی خواهش میکنم در اطراف پیشنهاد خودتان توضیح بدهید .

امینی — آقا نسبت به بنده بی‌مرحمتی نفرمائید بنده یك توضیحاتی داشتم راجع بدکتر میلسپو و چون بودجه مربوط بایشان است و وزیرمالیه مسئول مجلس است رسماً ولی اسماً اینطور نیست و چون یك ذکری شد از مقدار موجودی‌غله در انبار دولتی واظهار قدردانی شد از طرف آقای طباطبائی بنده علاوه براینکه این رقم را صحیح نمیدانم و دروغ است خواستم عرض کنم جمع آوری این محصول مربوط بخوبی محصول سال ۲۲ است که‌در ایران نظیر نداشته است ومربوط باین نبوده است که آقای دکتر میلسپو چون‌زبان‌هموطنانش را بهتر میدانسته است کمیون گرفته است و اینها را جمع کرده است این مربوط بایشان‌نبوده‌است این راماالکین دادند و اگر در اختیار هر ایرانی بود این کار را میکردند .

طباطبائی — کجاحمل کردند ؟

امینی — و بنده خواستم عرض کنم که این هوچیگری‌هائیکه دکتر میلسپو میکنند در روزنامه ها راجع باین قضایا برای این است که پس از سه ماه یك بیلان کاری‌نشان بدهد بعلاوه این بیلان کار نیست با این وضعیتی که هست و حقیقة مردم بدبخت به‌بینید چه میکشند ؟ باضافه خواستم بآقای وزیر تذکر بدهم که دکتر میلسپو در یك کارهائی مداخله میکند که مربوط باونیست ودرحقیقت وظیفه‌ایشان نیست وظیفه وزیر مسئول است که یك کارهائی‌بکند ایشان یك خاصه خرجی‌هائی میکند نسبت بولایاتیکه و کلاشان موافقت دارند با ایشان (اگر در این قسمت بنده به‌همکاران محترم اشاره میکنم منظوری ندارم) مقصودم این است که به شهرستانهائی که‌و کلاشان موافقت دارند با دکتر میلسپو کارهای آن شهرستان خوب تر انجام میشود ولی نسبت بشهرستانهائیکه موافقت‌ندارند کارهایشان راکد مانده است (همهمه نمایندگان — اینطور نیست آقا) و از جمله رشت است که عرض میکنم .

صفوی — اینطور نیست آقا . . .

امینی — موضوع دیگراینکه این خاصه خرجیهااسبت بجراید هم میشود باین معنی که ایشان بجرائدی که‌طرفدار ایشان هستند اعلان میدهند وکاغذ میدهند ولی بجرائدی که مخالف ایشان هستند نمیدهند . من خودم روزنامه دارم ولی از خودم دفاع نمیکنم من احتیاجی ندارم ولی وقتیکه کار اینطور است بنده بایداینجاعرض کنم (صفوی — اینطور نیست) و حالا پیشنهاد خودم را پس میگیرم .

نایب رئیس - پیشنهادی از آقای هاشمی رسیده است که بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم . تبصره — دولت مکلف است در مدت یك هفته تکلیف قطعی حقوق کارمندان جدید خود رادرسال ۱۳۲۳ معین و پرداخت نماید .

نایب رئیس — آقای هاشمی .

هاشمی — یکعده‌دبیران وآموزگاران جدیدالاستخدام هستند که دراحکامشان‌حقوقشان معلوم‌شده است به‌تصویب بودجه و از اول سال ۷ ماه گذشته است و تکلیف حقوق آنها هنوزمعین‌نیست وحالاهم دوماه دیگر اضافه شده‌است این را خواستم خواهش کنم که تکلیف این قسمت را معلوم کنند،

نایب رئیس ـ آقای ملك مدنی .

ملك مدنی ـ عرض کنم نظر جنابعالی در کمیسیون موردبحث واقع شده است و آقای وزیر فرهنگ که تشریف دارند با یك جدیت و مجاهدتی مشغول شدند و کارهای عقب افتاده شان را تمام کردند و راجع به همین منظور حضرتعالی هم اقدام شده است چون گزارش کمیسیون بودجه که لایحه اش آمده است و فعلاً جزو دستور است نظر جنابعالی را تأمین میکند و برای همین منظور است خواهش میکنم مستر دیفرمائید .

هاشمی ـ پس میگیرم . حالا که میفرمائید تأمین شده است .

نایب رئیس ـ پیشنهاد آقای اسکندری بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم ماده واحده بشرح زیر اصلاح شود :
ماده واحده ـ بوزارت دارائی اجازه داده میشود که هزینه ماههای شهریور و مهر ۱۳۲۳ را برطبق قانون مصوب ۳۱ فروردین ۱۳۲۳ بپردازد .

نایب رئیس ـ آقای ایرج اسکندری

ایرج اسکندری ـ عرض کنم غرض بنده از این پیشنهاد اجازه بفرمائید آن پیشنهاد دیگر بنده را هم بخوانند که بنده یك مرتبه توضیح عرض کنم

نایب رئیس ـ پیشنهاد دیگر آقای ایرج اسکندری بعرض مجلس میرسد :

ریاست مجلس شورای ملی

پیشنهاد میکنم درماده واحده تبصره ذیل اضافه شود :
تبصره ـ تبصره ۲ و ۷ قانون ۳۱ فروردین ۱۳۲۳ حذف میشود .

رئیس ـ آقای اسکندری

ایرج اسکندری ـ عرض کنم این پیشنهادی که بنده کردم راجع به $\frac{2}{12}$ برای این است که روی قوانینی که مربوط است به یك دوازدهم بوده و این قوانین معمولا قوانین موقتی است یعنی یك مدت معینی بطور خودش باقی است و یك قوانینی نیست که عمومیت داشته باشد این است که کرده کر

شود که قانون مصوب ۳۱ فروردین ۱۳۲۳ حالا هم بقوت خود باقی است این بنظر من غیرمنطقی است قانونی که معین شده است برای سه ماه این دیگر معنی ندارد که بگوئیم بقوت خودش باقی است باین جهت بنده پیشنهاد کردم که اینطور اصلاح بشود که : وزارت دارائی مجاز است که هزینه ماههای شهریور و مهر ۱۳۲۳ را برطبق قانون مصوب ۳۱ فروردین ۱۳۲۳ بپردازد دراین صورت دیگر اشکالی از نظر منطقی برما وارد نخواهد بود وهم اینکه یك نقض غرضی در وزارت دارائی نمیشود . و تصور میکنم مورد موافقت واقع شود . (فاطمی ـ بنده موافقم) دیگر راجع بآن تبصره ای که پیشنهاد کرده ام که در قانون گذاشته شود این برای این است که درقانون مصوب ۳۱ فروردین ۱۳۲۳ دوتبصره است که یکی تبصره ۲ ذکر شده است و مینویسد: که وزارت دارائی همچنین مجاز است که اعتبارات را از یك رقم بودجه برقم دیگر نقل دهد تا پرداخت کمك هزینه از محل صرفه جوئی اعتبارات دو دوازدهم تأمین کند و یك تبصره دیگر تبصره ۷ است که دولت مکلف است که بودجه تفصیلی کشوررا منتهی تا آخر خرداد ماه تقدیم مجلس بکند چون این قسمت عملی شده بنده گمان میکنم محتاج نیست ذکر بشود ونسبت به قسمت تبصره ۲ بنده عرایضی داشتم و آن این است که آقایان مسبوق هستند که یکی از اصول کلی بودجه این است که اعتبارات را از یك فصل بودجه از یك رقم به یك رقم دیگر نباید انتقال دهند علت آن این است که این برخلاف یکی ازاصول مهم مشروطیت است چون یك چیزی است که حفظ میکند اصول مشروطیت را زیرا که مجلس شورای ملی همیشه حاکم برامور بودجه است و اگرسیاست مملکت اقتضا بکند یعنی نظر مجلس شورای ملی اینطور باشد که مثلاً بودجه فرهنگ زیاد شود یا برای وزارت جنگ یا غیره و این را اگر ما اجازه بدهیم که از یك قلم بودجه به یك قلم دیگر ببرند در حقیقت این اختیاری را که مجلس شورای ملی دارد یعنی حق حاکمیتی را که در امر بودجه دارد آن حق را سلب کرده است از خودش چون بدولت اجازه داده ایم که هر کاری دلش میخواهد بکند و در

حقیقت قبل از تصویب بودجه تفصیلی این عمل ما معنایش این است که مایك بودجه یك کاسه تصویب کرده ایم داده ایم دست دولت . بنابراین اجازه دادن باینکه دولت بتواند از یك قلم بقلم دیگر ببرد این را تصور میکنم که همه آقایان موافق باشند که این برخلاف اصول کلی بودجه وبرخلاف اصول کلی مشروطیت مملکت است . بنا بر این بنده پیشنهاد کردم که آن تبصره که در آن قانون است حذف شود بخصوص برای اینکه بوزارت دارائی اجازه داده ایم که عوائد را وصول بکنند و بموجب گزارشی که از طرف مجلس داده شده بود گفتیم که عوائد ضروری را هم هر وقت بیاورند ما تصویب میکنیم در اینصورت تصور میکنم که این ماده احتیاجی نداشته باشد که ما ازش استفاده بکنیم برای اینکه یك اصل کلی بودجه ای را ما میخواهیم حذف بکنیم برای این که یك نظر کوچکی را اجرا بکنیم برای این که می خواهیم از محل صرفه جوئی اعتبارات کمك بپردازیم خوب این را بهتر است که از محل اعتبارات خودش بپردازیم و هروقت اعتبارات اضافی لازم شد اعتبارات میآید اینجا و ما تصویب میکنیم بنابراین بنده عقیده ام این است که این دو تبصره ازاین قانون حذف شود وهمین $\frac{2}{12}$ تصویب شود .

نایب رئیس ـ آقای فیروزآبادی شما مخالفید ؟

فیروزآبادی ـ بااین قسمت آخرشان کاملاً موافقم ولی با قسمت اول مخالفم

ملك مدنی ـ ایشان عضو کمیسیون نیستند .

نایب رئیس ـ خبر کمیسیون مطرح نیست لایحه دولت مطرح است بنابراین مانعی ندارد

فیروزآبادی ـ عرض کنم دو پیشنهاد ایشان داده بودند یکی راجع به کلیه مستخدمین بوده واضافاتی که نسبت بآنها مراعات میشود بنده بااین نظر کاملاً مخالفم . برای اینکه ما طرفداری از بیچارگان باید بکنیم .

اسکندری ـ من هیچوچیزی نگفتم .

وزیر دارائی ـ قسمت اولش را بنده موافقم ولی با تبصره ها موافقت ندارم

نایب رئیس ـ رأی گرفته میشود به پیشنهاد دوم آقای اسکندری راجع به تبصره ها موافقین با این پیشنهاد قیام کنند (عده خیلی کمی برخاستند) تصویب نشد .

مهندس فریور ـ آقا هنوز عبارتتان تمام نشده بود فرمودید آقایانیکه موافقند وجمله تمام نشد گمان نمیکنم کسی ملتفت شده باشد .

نایب رئیس ـ خیر بنده عرض کردم رأی گرفته میشود به پیشنهاد دوم آقای اسکندری آقایانیکه موافقند قیام کنند و در نتیجه رد شد و شما توجه نکردید (جمعی از نمایندگان ـ صحیح است)

پیشنهاد آقای دکتر اعتبار بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم قسمت اخیر مادهٔ واحده بشرح ذیل حذف شود :

وزارت دارائی مجاز است هزینه های مربوط باحتیاجات سالیانه و فصلی وزارتخانه ها و ادارات کل و بنگاههای بازرگانی را همان قسم که معمولا بطور سالیانه و فصلی پرداخت میشده بپردازد ونیز مجاز است هزینه های لازمه را برای تکمیل ساختمانها و تعمیراتی که قبلاً شروع شده باشد از مازاد اعتبارات بودجه های سال ۱۳۲۲ پرداخت نموده و از محل اعتبارات مربوطه تعهدات ساختمانی سال ۱۳۲۱ را نیز پرداخت نماید .

نایب رئیس ـ آقای دکتر اعتبار

دکتر اعتبار ـ در قانون مصوب ۳۱ فروردین این شرح هست همین شرحی که الآن اینجا خوانده شد که (وزارت دارائی مجاز است هزینه های مربوط باحتیاجات سالیانه و فصلی وزارتخانه ها و ادارات کل و بنگاههای بازرگانی را همان قسم که معمولاً بطور سالیانه و فصلی پرداخت میکرده بپردازد) این جمله اصولاً برای این بوده است که دست دولت باز باشد هیچ حرفی نیست کی میتواند باو بگوید این خرج موسمی است یا فصلی نیست همه خرج را میشود گفت خرج موسمی است و فصلی است ولی هر خرجی را باید در یك فصل معینی کرد و این فقط برای این بوده است که دست دولت باز باشد و تا بودجه تصویب نشده تمام بودجه دولت

منحصر باین ۲/۱۲ نباشد . بنده آنوقت هم متوجه باین موضوع بودم ولی نخواستم که این پیشنهاد را بکنم برای اینکه نمیخواستم دست دولت باز نباشد ولی حالا که بکمیسیون بودجه اجازه داده شده اعتبارات اضافی را که در بودجه ۲۳ پیش بینی شده و تأخیر آن ممکن است مضر باصلاحات کشور باشد این بودجه را بیاورد به مجلس و بگذارند فکر میکنم که این ماده دیگر مورد نداشته باشد و تقاضا میکنم که موافقت بفرمائید حذف بشود قسمت اخیر این ماده یعنی قسمتی که بنده خواندم مینویسد : « و نیز مجاز است هزینه های لازمه را برای تکمیل ساختمانها و تعمیراتی که قبلاً شروع شده باشد از مازاد اعتبار بودجه های سال ۱۳۲۲ پرداخت نموده و از محل اعتبارات مربوطه تعهدات ساختمانی سال ۱۳۲۱ را نیز پرداخت نماید . » بنده موقعی که بودجه مطرح بود پیشنهاد کردم که قسمت مربوط باعتبارات ساختمانی حذف بشود ولی آقایان موافقت نفرمودند بنده حالا میخواهم جریاناتی را بعرضتان برسانم که در نتیجه اینکه این حذف نشده چه شده است در قرداد های ساختمانی یك مادهٔ است که در آن ماده مینویسد که اگر در اجرای این قرارداد اختلاف نظری بین وزارتخانه و مقاطعه کار پیش بیاید به حکمیت رجوع میشود و اگر طرفین از تعیین حکم خودشان در ظرف ۱۵ روز استنکاف بکنند مراجعه میشود بدیوان کشور و دیوان کشور یك حکمی برای طرفین تعیین خواهد کرد این ماده‌ای است که در قراردادها هست و حالا چرا هست ؟ موقعی که راه آهن ایران را خواستند بسازند و کامساکس به ایران آمد و علاقمند بود که این کار زودتر بشود و شرکت های خارجی را یك کاری بکند که انترسه بشوند و بیایند در این کار شرکت کنند ، شرکت های خارجی خلاصه این بود که دستگاه قضائی ایران زیاد اعتماد نداشتند و میترسیدند و این قراردادها چون غالباً موادش یك طرفی بود نمیتوانستند که آنرا امضاء کنند و این راه حل پیدا شد برای اینکه آنها در این کارها شرکت بدهند . اما در تمام دنیائی که راه آهن ساخته میشود در تمام مدتی که این همه کار های ساختمانی میشد یعنی تا شهریور ۱۳۲۰ یك مورد پیدا نشد که دولت در یکی از این حکمیت‌ها محکوم بشود همیشه حاکم میشد فقط یك مورد پیش آمد که آنراهم اجرا نکردند ولی این مادهٔ حکمیت الآن شده یك بلائی برای دولت مثلاً یك مقاطعه کاری که در چند سال پیش با دولت یك قراردادی داشته میآید مینویسد بوزارتخانه که من از شما دومیلیون تومان مطالبه میکنم وزیر مینویسد که خیر همچوچیزی نیست وبعد تقاضای حکمیت میکند ووزارتخانه باز مخالفت میکند و میرود به دیوان کشور و باستناد آن ماده حکمها انتخاب میشوند واختیار اصلاحی هم بهم میدهند و دومیلیون تومان را میکنند پانصد هزار تومان و یك حق حکمیت گرفته میشود و این تعهدی است که تصویب شده و امروز اینطوری عمل میشود . حالا این جریان را میخواهم بعرض مجلس برسانم و میخواهم تقاضا کنم که این قسمت حذف بشود و در بودجهٔ تفصیلی هر قدر لازم است برای ساختمان بگذارند آن امر علیحده ایست .

نایب رئیس ـ چون عده کافی نیست برای رأی . پیشنهاد آقای دکتر شفق بعرض مجلس میرسد بعد رأی میگیریم :

پیشنهاد میکنم تبصره زیرین اضافه شود :

تبصره ـ دولت مکلف است تا انقضای یکهفته از تاریخ تصویب این لایحه صورت هزینهٔ ضروری سال جاری را از بودجه کل کشور استخراج کند و بکمیسیون بودجه بیاورد

نایب رئیس ـ آقای دکتر شفق اجازه بفرمائید قبلاً راجع به پیشنهاد آقای دکتر اعتبار تکلیف معلوم شود چون عده کافی شده است . آقای فاطمی

فاطمی ـ راجع به پیشنهاد آقای دکتر اعتبار آقای وزیردارائی اینجا میفرمایند چون این موضوع یك موضوع قابل دقتی است من نمیتوانم موافقت بکنم بهتر است که این موضوع را بفرستند بکمیسیون روی آن یك مطالعاتی بشود و بعد ازمطالعه ممکن است بصورت یك قانونی بمجلس بیاید و تصویب شود .

دکتر اعتبار ـ بنده موافقم پیشنهادم را پس میگیرم .

نایب رئیس ـ آقای دکتر شفق .

دکتر شفق ـ عرض کنم موافقین دولت معمولاً بیشتر پیشنهاد داده‌اند و وقت را میگیرند شاید وقت بگذرد ولایحه تصویب نشود بنده کفارهٔ آقایان را میدهم و شاید دوسه دقیقه وقت بیشتر نمیگیرم پیشنهاد بنده این نبود که آقایان اگر اجازه بفرمایند بموجب اختیاری که به کمیسیون داده شده هزینه های فوری و ضروری را دولت باید هرچه زودتر به کمیسیون بودجه صورت بدهد تا کمیسیون اتخاذ تصمیم بکند واقداماتی بکند ازقبیل ساختمانهائی که درشرف خرابی است یا بیمارستانها و بخصوص حقوقها و تعهدهائیکه کرده است برای پرداخت حقوق مستخدمین اینها به تعویق نیفتد ولی دولت تاامروز این صورت را بنحوی که کمیسیون خواسته است نیاورده است و این تبصره را بنده پیشنهاد کردم (چون مدتها است این موضوع ازدولت خواسته شده است) که دولت تایك هفته این صورت هزینه ها را به کمیسیون بودجه بیاورد .

نایب رئیس ـ آقای دکترطاهری

دکتر طاهری ـ خود آقای دکترشفق عضو کمیسیون بودجه هستند ومیدانند که دولت تمام هزینه‌ها را با بودجه های تفصیلی داده است بکمیسیون وراجع بفوری وغیرفوری بودنش اختیاری بکمیسیون داده نشده است و کمیسیون اختیاری که مجلس بهش داد راجع به مخارج اضافی بود که به سه وزارتخانه داده شده بود یکی وزارت فرهنگ ویکی وزارت کشاورزی ویکی‌هم بهداری برای اینکه این مخارج بتأخیر نیفتد مجلس بکمیسیون اجازه‌داد که اگر این سه‌هزینه اضافی را بخواهند بیشتر مصرف کنند کمیسیون رسیدگی کند وبیاورد بمجلس ویکیش راآورده وامروز اگرمطرح نشود در جلسه آتیه مطرح میشود که راجع بفرهنگ است ویکی دیگرش راجع به‌بهداری و کشاورزی است که حاضر میشود . مقصود عرضم این است که کمیسیون بودجه این اجازه را ندارد که هزینه‌های فوری را جدا رسیدگی کند .

دکتر شفق ـ بنده راجع بهمین سه وزارتخانه خواستم که زودتر رسیدگی شود

نایب‌رئیس ـ آقایانیکه با پیشنهاد آقای دکتر شفق موافقت دارند قیام کنند (عدهٔ کمی برخاستند) تصویب نشد رأی گرفته میشود بماده واحدهٔ برای پرداخت ۲/۱۲ آقایانیکه موافقت دارند ورقه سفید میدهند .

(اخذ وشماره آراء بعمل آمده ۷۹ ورقه سفید ویك ورقه کبود شماره شد)

نایب رئیس ـ عده حاضر در موقع اعلام رأی ۸۴ نفر لایحه دولت با ۷۹ رأی تصویب شد.

[۸ ـ اظهارات آقایان وزیر فرهنگ و دارائی]

نایب‌رئیس ـ آقای وزیرفر هنگ مطلبی دارید ؟

وزیرفرهنگ ـ یکی ازقوانین بسیار خوبی که در دوره ۱۳ بتصویب مجلس شورای ملی رسیده است قانون تعلیمات اجباری است ودرپروگرام دولت هم آجرای قانون تعلیمات اجباری تصریح شده است واین را دروزارت اینطورتشخیص داده‌اند که مهمترین کارالآن برای وزارت فرهنگ داشتن یك اعتباری است برای اجرای قانون تعلیمات عمومی و در این زمینه هم اقداماتی شد و از کمیسیون متشکریم که موافقت فرمودند که اعتبارلازم برای این کارتصویب شده‌است ومیخواستم ازآقایان استدعا کنم که اگرموافقت بفرمایند و

اسامی موافقین ـ آقایان : نراقی ـ رضا تجدد ـ عامری ـ مهدی عدل ـ سیف پور فاطمی ـ اخوان ـ امام جمعه ـ کاظم جلیلی ـ مرآت اسفندیاری ـ دکتر مجتهدی ـ تیموری ـ صدریه ـ دهستانی ـ محمد گرکانی ـ حیدرعلی امامی ـ خلیل دشتی ـ صفوی ـ رحیمیان ـ مصطفی کاظمی ـ ابوالقاسم امینی ـ دکتر معظمی ـ ذوالفقاری ـ مؤیدقوامی ـ محمد تقی اسعد ـ دهقان ـ دکتر زنگنه ـ فرخ ـ صادق بوشهری ـ افخمی ـ دکتر طاهری ـ شهاب فردوسی ـ پروین گنابادی ـ شریعت زاده ـ دکتر رضا زاده شفق ـ امیر ابراهیمی ـ حسنعلی فرمند ـ دکتر عبده ـ محسن افشار صادقی ـ مخبر فرهمند ـ صدر قاضی ـ ارباب کیو ـ ضیاءالدین نقابت ـ منصف ـ اردلان ـ دکتر کیان ـ عباس مسعودی ابوالحسن صادقی ـ فولادوند ـ طوسی ـ نجومی ـ رضا حکمت ـ خلعت بری ـ کام بخش ـ فرمانفرمائیان ـ فرود ـ آرداشس اوانسیانس ـ تولیت ـ فاطمی ـ ذکائی ـ سنندجی ـ آصف ـ مظفرزاده ـ عزت‌الله بیات ـ ملك مدنی ـ اسکندری ـ دکتر اعتبار ـ مقدم ـ صمصام بختیاری یمین اسفندیاری ـ روحی ـ دکتر معاون ـ ثقةالاسلامی ـ دولت آبادی ـ اصغر پناهی ـ فرهودی ـ هاشمی ـ تهرانی ـ حاذقی ـ دکتر فلسفی

مخالف : آقای ساسان

علاقه‌ای بوزارت فرهنگ دارند اگر امروز توفیق نگذشته است که امروز والا برای جلسه آتیه این موضوع مطرح شود چون بحالا اول سال تحصیلی است که پس از تصویب کمیسیون بودجه بموقع اجرا گذارده شود .

وزیر دارائی ـ بنده هم دو عرض مختصر دارم یکی راجع به گزارشی است که از کمیسیون قوانین دارائی تقدیم مجلس شده است راجع به پشتوانه طلا و نقره که تبدیل بهم میشود این را خواستم استدعا کنم که اگر ممکن میشود در جلسه آتیه جزو دستور قرار دهید و یکی دیگر هم لایحه ای است راجع بحد ترخص در ضرب مسکوك که این را هم خواستم استدعا کنم که جزو دستور گذارده شود

نایب رئیس ـ در دستور بودجه مجلس را داریم که برحسب پیشنهاد آقای فاطمی $\frac{2}{12}$ مقدم شد حالا اگر موافقت بفرمائید در درجهٔ اول بودجه مجلس جزء دستور قرار بگیرد و پس از آن دیگر اشکالی برای طرح لایحهٔ پیشنهادی جنابعالی نخواهد بود . آقای وزیر فرهنگ فرمایشی دارند ؟

وزیر فرهنگ ـ خواستم استدعا کنم اگر ممکن است این لایحه را برطرح بودجه مجلس مقدم دارید

دکتر معظمی ـ عرض شود راجع به بودجه مجلس دوازدهم حالا تصویب شده است و حقوق مجلس پرداخت خواهد شد اگر این را مقدم بدارید بهتر است

جمعی از نمایندگان ـ خیر آقا $\frac{2}{12}$ مجلس که نگذشته است

روحی ـ بودجه مجلس فقط یك رأی لازم دارد .

دکتر معظمی ـ . . . اجازه بفرمائید یك عدهٔ از آقایان هستند که نمیگذارند بنده صحبت بکنم در صورتیکه اصلاً مقررات و نظامنامه مجلس شورای ملی این است که وقتیکه یك نفر حرف میزند باید حرف خودش را بزند بعد جواب بدهد بنده خواستم در تأیید بیانات آقای وزیر فرهنگ عرض کنم که خبر این اعتبار از کمیسیون بودجه گذشته است بنابراین بهتر است که جزو دستور قرار بدهند اگر مانع باشد که بودجه مجلس مطرح نشود ولی اگر مانع نباشد بودجه مجلس مطرح شود .

نایب رئیس ـ آقای ملك مدنی

ملك مدنی ـ عرض کنم که هر دو منظور را می شود تأمین کرد بودجه مجلس کارهایش تمام شده است فقط یك رأی لازم دارد نظر آقای وزیر فرهنگ و آقای دکتر معظمی این است که در جلسه آینده گزارش کمیسیون جزو دستور باشند و مقدم باشد بر سایر لوایحی که مطرح است ولی حالا چون بودجه مجلس طرف احتیاج است و کارمندان و اعضاء مجلس هم تا بودجه مجلس نگذشته است نمیتوانند حقوق بگیرند و یك رأی هم بیشتر لازم ندارد بنابراین بهتر این است که آقایان موافقت فرمایند بودجه مجلس مطرح شود (صحیح است) بعد هم گزارش کمیسیون بودجه راجع به اعتبار اجرای قانون تعلیمات

نایب رئیس ـ آقای فاطمی

فاطمی ـ چون پرداخت حقوق مجلس هم تابع تصویب لایحه دو دوازدهم کشوراست بنابراین بهتراست که پیشنهاد کمیسیون بودجه راجع به اجراء قانون تعلیمات عمومی مطرح شود .

نایب رئیس ـ آقای امینی

امینی ـ عرض بنده هم همین بود که پیشنهاد قانون تعلیمات عمومی مطرح شود لایحه بودجه مجلس بعد از آن مطرح شود

[۹ ـ بقیهٔ مذاکره در بودجه ۱۳۲۳ مجلس شورای ملی]

نایب رئیس ـ چون بودجه مجلس وارد شور هم شده است بنابراین مقتضی است که آقایان اجازه بفرمایند که بودجه مجلس مطرح شود . (صحیح است) پیشنهاد آقای دکتر معظمی در جلسه قبل بعرض رسیده چون در پیشنهاد خودشان تغییری داده اند این است که مجدداً بعرض مجلس می رسد :

پیشنهاد آقای دکتر معظمی بشرح زیر قرائت شد :

پیشنهاد میکنم که بقیه ذیل بماده یك لایحه بودجه مجلس اضافه شود :

هیئت رئیسه مجلس شورای ملی مکلف است از تاریخ تصویب این لایحه تا سه ماه بجای مجله رسمی وزارت دادگستری و صورت مشروح مذاکرات مجلس موجبات تأسیس و ایجاد روزنامه

رسمی حاوی کلیه قوانین مصوبه و مقررات و انتصابات و صورت مشروح مذاکرات مجلس شورای ملی و گزارش کمیسیونها و اخبار مجلس و آگهی های رسمی و قانونیرا بطور یومیه فراهم و در دسترس عموم بگذارد . اعتباری که در بودجه وزارت دادگستری برای مجله رسمی و در بودجه مجلس برای طبع و انتشار صورت مذاکرات پیش بینی و تأمین شده است جهت انجام این منظور تخصیص داده می شود .

نایب رئیس ـ آقای دکتر معظمی

دکتر معظمی ـ عرض کنم دیروز گذشته دلائل این پیشنهاد را حضور آقایان عرض کردم بعد از آنکه پیشنهاد را تقدیم کردم برای این که به بینیم که این پیشنهاد عملی هست یا خیر هیئت رئیسهٔ بنده را دعوت کردند بنده دیروز حاضر شدم بودجه مجله رسمی وزارت دادگستری در حدود دویست هزار تومان است و بودجه اداره تند نویسی هم در حدود ۷۱ هزار تومان است رویهمرفته دویست و هشتاد هزار تومان میشود بعد ملاحظه کردیم دیدیم که مجله رسمی وزارت دادگستری فقط اعلانات ثبتی و اعتراضات ثبتی است و اعلانات انحصار وراثت و آن منظوری که از مجله رسمی هست از این قیمت حاصل نمی شود و غالب قوانین ما اشاره میکند که مطالب باید در روز نامه رسمی درج شود و همچنین قوانین برای اجراء حتماً باید در روزنامه باشد آنهم روزنامه داخلی که اشاره میکند بروزنامه رسمی این بود که هیئت رئیسه هم موافقت فرمودند و تصدیق فرمودند که این پیشنهاد کاملاً عملی است و علت این که چرا این پیشنهاد را بهیئت رئیسه واگذار کردیم برای این بود که در همه جای دنیا یك چاپخانه ملی دارند و چاپخانه ملی ما هم چاپخانه مجلس شورای ملی است و این مانعی ندارد که یك اداره‌ای برای این کار در مجلس تشکیل شود که این منظور را عملی کند و از عهده اداره کردن آن کاملاً بر آید سه ماه مهلت هم که داده شده است برای این است که این موضوع کاملاً عملی شود بنده با آقای وزیر دادگستری هم این قسمت را صحبت کردم که به بینم مخالفت دارند یا خیر فرمودند که من مخالفتی ندارم منتهی فرمودند که در این سه ماهی که در این موضوع میخواهند مطالعه کنند باید ما هم با آقایان هیئت رئیسه مذاکره نمائیم بنابراین منظور حاصل است و مخالفتی ندارد

نایب رئیس ـ آقای فرهودی شما مخالفید ؟

فرهودی ـ بله بنده مخالفم

نایب رئیس ـ بفرمائید .

فرهودی ـ خلاصه پیشنهاد آقای دکتر معظمی این است که این را دوقسمت کنیم یکی مذاکرات مشروح مجلس که از دوره ششم تا بحال مرتباً چاپ شده است و در حقیقت مارك مجلس شده است با این ورقه زرد و در تمام کتابخانه‌های دنیا و مراجع سیاسی مارك مجلس شده است و بنده نظرم میآید درموقعیکه در جلسه شورای جامعهٔ ملل قضیه لغت مورد مذاکره بود استناد باین مجله مجلس شد و این مجله در دست سرجان سیمون بود عکسش هم هست حالا ما بیائیم این مجله را از بین ببریم برای اینکه دیر منتشر میشود خوب نیست اولاً تند نویسی ما بصورت علمی استنوگرافی درنیامده است و این ترتیبی که واقعاً هنر مخصوصی است و کسی دیگر بلد نیست آقایان تندنویسها مینویسند و بعد استخراج میکنند و بصورت نطق درمیآید و بروزنامه نویسها هم کمك میکنند حالا اگر ما بیائیم یك روزنامه یومیه‌ای ایجاد کنیم که شامل مذاکرات مشروح مجلس و اعلانات رسمی وزارت دادگستری و ثبت اسناد و غیره باشد این عمل در حقیقت این است که ما آمده‌ایم و یك رقابتی با جرایدی ایجاد کرده‌ایم درصورتیکه ثابت شده است که دولت نمیتواند روزنامه نویس خوبی باشد بهترین دلیل همان روزنامه اخبار روز است که در سال ۱۳۲۱ دو ماه دولت روزنامه اخبار روز را منتشر میکرد نه خبر داشت نه سر داشت و نه ته . ما یك دستگاه مرتبی داریم که آن مجله مذاکرات مشروح مجلس است که با یکدقت و تجربیات زیادی مرتباً تهیه و منتشر میشود و بدرد هم میخورد هر وقت اشکالی در قوانین پیدا میکنیم بآن مراجعه میکنیم ولی وقتیکه بنا بشود از این صورت خارج شود و مخلوط

شود با اعلانات ثبتی و انتصابها و چیز های دیگـر آنوقت اگر آقای دکتر معظمی بخواهند بیك شهری مسافرت کنند باید یك کامیونی بگیرند و مذاکرات مجلس را حمل کنند .

مهندس فریور ـ اقلاً یك مجله جامعی هست .

فرهودی ـ مجله رسمی وزارت دادگستری مجله ایست که در آن اعلانات ثبتی را مینویسند اعلان دادگاهها و تصویب نامه ها را مینویسند هر کس که با آن دستگاه سرو کار دارد بآن مجله مراجعه میکند و هر کس که بامذاکرات مجلس سرو کار دارد باین مجله مراجعه میکند این مجله مجله مخصوص مجلس است و یکی از تأسیسات خوب مجلس است و خوب هم شده هیچ دلیلی هم ندارد که این مجله را با یك ادارات دولتی مخلوط کنیم و هیچ ضرورتی ندارد که ما این مجله را بامجله رسمی وزارت دادگستری توأم نمائیم هم این ناقص میشود هم آن و ما یك مجله خوبی را که الآن در دستمان است و خوب هم اداره میشود از دست میدهیم.

نمایندگان ـ رأی . رأی .

نایب رئیس ـ آقایانیکه با پیشنهاد آقای دکتر معظمی موافقت دارند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد .

محمد طباطبائی (تجدد) ـ این پیشنهاد بمنزلـه یك پیشنهاد خرجی است نمیشود آقا .

نایب رئیس ـ پیشنهاد آقای فرهـودی بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم تبصره زیر بماده اول افزوده شود .

تبصره ـ صرفه جوئیهای حاصله از مقرری و کمك هزینهٔ آقایان نمایندگان برای تکمیل کتابخانه مجلس شورای ملی اختصاص خواهد داشت .

نایب رئیس ـ آقای فرهودی .

فرهودی ـ یکی از مؤسسات مفید مجلس شورای ملی کتابخانه است کتابخانه مجلس در حقیقت یك آزمایشگاه قانونی است برای آقایان نمایندگان که هر وقت یك قانونی یك لوایحی مطرح میشود میتوانند بکتب کتابخانه مراجعه نمایند و بهترین و جدیدترین کتابها را ملاحظه نمایند این بهترین راههاست برای مطالعات آقایان نمایندگان ولی متأسفانه کتابخانه مجلس شورای ملی طرز خرید کتابش خوب نبوده است هر وقت یك شخص متعینی احتیاج داشته است که کتابهای خود را بفروشد یا یك کسیکه کتاب خوبی داشته است و میخواسته است بفروشد میآورده است و بکتابخانه مجلس عرضه میداشته است و میخریده است این است که در کتابخانه مجلس کتابهای جدید فنی و کتابهائیکه واقعاً باید راهنمای کمیسیونها باشد نیست بنده احتیاج پیدا کردم به یك تئوری اقتصادی مراجعه کنم در کتابخانه کتابهائی بود مربوط به تئوریهای ۱۹۱۰ و ماقبل آن و کتابهای شامل تئوریهای جدید در کتابخانه مجلس نبود البته وضعیت کتابخانه از حیث نظم و ترتیب و فهرست کتب خوب است واستفاده خوب هم میشود ولی کتابهائیکه جنبهٔ فنی باید داشته باشد و جنبهٔ کتابهای اختصاصی مجلس را باید داشته باشد یا کمتر دارد یا اصلاً ندارد این است که بنده عقیده دارم که هیئت رئیسه و اداره مباشرت مجلس یك برنامه‌ای برای کتابهای مفید و لازم تهیه کند از صرفه‌جوئیهائیکه همیشه در بودجه مجلس از حقوق ۱۳۶ نفر وکیل میشود در نظر گرفته شود .

مرآت اسفندیاری ـ وزارت دارائی نمیدهد .

فرهودی ـ عرض کنم مجلس میتواند باندازهٔ ۱۳۶ نفر وکیل کـه در بودجه منظور شده است بگیرد آنچه را که بمصرف حقوق میرسد برسد و آنچه که نمیرسد بمصرف خرید کتاب برسد البته یك اعتباری در خود بودجه هست ولی آن اعتبار کم است یك نکته دیگری که بآقایان کارپردازان خواستم عرض کنم راجع بوقت اداری کتابخانه مجلس است وقت کتابخانه را بطور اداری قرار داده اند در صورتی که اگر آقایان نمایندگان مثلاً بخواهند دو ساعت از شب یا ۵ بعد از ظهر بکتابخانه مراجعه نمایند کتابخانه باز نیست خوبست که وقت کتابخانه را بطور کشیك ترتیب دهند که عصرها هم کتابخانه مجلس یکی دوساعت باز باشد (صحیح است)

نایب رئیس ـ آقای مرآت اسفندیاری

مرآت اسفندیاری ـ در قسمت اول که آقا راجع به کتب مجلس فرمودند عرض میکنم که چند سال بود از اروپا مقداری کتب ذی قیمت وارد کردیم بعد جنگ پیش آمد

متأسفانه جلو گیری شد و دیگر نشد کتاب وارد کنیم اما راجع باوقات کتابخانه که فرمودند تصور میکنم با وضعیت مجلس نمیتوان اوقات کتابخانه را صبح و عصر کرد به همین ملاحظه پیش بینی خرجی را کردیم برای ساختمان یک کتابخانه مجلس که از مکان مجلس خارج باشد و بطرز علمی ساخته بشود و بیشتر بتوانیم در دسترس عموم بگذاریم که اوقات صبح و عصر از کتب کتابخانه مجلس استفاده نمایند انشاء الله بعد از تمام شدن جنگ در نظر گرفته میشود و هیئت رئیسه هم در نظر خواهند گرفت و کتابهای فنی هم از اروپا میخواهیم و وارد میکنیم و در دسترس آقایان هم میگذاریم والآن کتابهائیکه در مجلس هست در تمام کشور نیست اما راجع بخرید کتب فرمودند که هر کس کتابی بهرقیمت عرضه کرد ما خریدیم اینطور نیست بلکه بهترین کتاب را بارزانترین قیمتی که ممکن بوده است از قیمت روزش کمتر خریداری نمودیم و در مجلس جمع آوری نمودیم و ابداً ملاحظه ای از اشخاص نکردیم چون اسناد و مدارك صحیحی دارد خوب است آقا تشریف ببرند در کتابخانه و یکقدری بیشتر دقت فرمایند .

مهندس فریور ـ آقا راجع باصل پیشنهاد چیزی نفرمودید .

مرآت اسفندیاری ـ بله اصل پیشنهاد این بود که اضافات و جرائم تخصیص داده شود بکتب کتابخانه عرض میکنم که راجع باضافات آنچه وکیل در مرکز هست بعدهٔ آنها ازوزارت دارائی بیشتر حقوق نمیگیریم و در بودجه هم پیش بینی نمیشود و بیشترهم نمیدهند فقط بعدهٔ آقایانیکه در مرکز هستند حقوق میگیریم و مابقی آنرا جزو صرفه جوئی میگذارند .

شریعت زاده ـ خوب باقی آنرا بگیرید .

مرآت اسفندیاری ـ ممکن است با اجازه آقایان قبول کرد که اگر آقایان اجازه فرمودند ما از روی صورت ۱۳۰ نفر را بگیریم و اضافه آنرا برای خرید کتاب تخصیص بدهیم ولی پیشنهاد هم پیشنهاد خرج است آنرا هم آقایان در نظر بگیرند .

مهندس فریور ـ اگر شما قبول کنید میتوانید این پول را بگیرید و بردارید برای خرید کتاب .

مرآت اسفندیاری ـ بنده قبول میکنم .

نایب رئیس ـ آقای مخبر فرهمند .

مخبر فرهمند ـ عرض میکنم که عیب کارما این است که ما بمؤسسات مجلس توجه نداریم یعنی نرفته ایم به بینیم که وضعیات آن بچه نحواست .

فرهودی ـ هر روز توی کتابخانه هستم .

مخبر فرهمند ـ آقا در کتابخانه تشریف دارند کتابخانه مجلس وبنای کتابخانه را ملاحظه میفرمایند ولی از تشکیلات آن اطلاعی ندارند اینکه فرمودند که کتاب را همینطور سیآوردند ومیخریدند میخواهم عرض کنم اینطور نیست کتابخانه مجلس دارای شورای عالی است ودارای اساسنامهٔ ایست که هرسالی یك مرتبه دونفر ازو کلای مجلس وسه نفر هم ازخارج انتخاب میشوند و یکنفر هم از آقایان کارپردازان وپنجنفر هم ازدانشمندان با اطلاع در آن شوری دعوت میکنند این آقایان میآیند می نشینند مطابق اساسنامه‌ای کـه از هیئت رئیسه مجلس گذشته است با مشورت اجزاء آن شوری هر کتابی را که مصلحت بدانند ولازم باشد خریداری میکنند یعنی کارپردازان اختیاری ندارند که هر کتابی را که میخواهند خریداری نمایند این یکی و یکی دیگر راجع باعتبار دوازده هزار تومان خرید کتاب است که این مبلغ که گذاشته اند کافی نیست برای اینکه کتابی را که میخرند باید مفید بحال مجلس باشد الآن کتابی در دسترس نیست که ما خریداری نمائیم جنگ هم که راهرا بسته است این اعتبار دوازده هزار تومان هم یك مبلغی از آن صرفه جوئی میشود و بعقیده بنده این پیشنهاد آقا با وضعیت فعلی هیچ مورد ندارد زیرا یك پولی است داریم میدهیم برای یك مصرفی که هیچ مورد ندارد وصرفه جوئی میشود بنظر بنده خوبست پیشنهاد خود شانرا مسترد بفرمایند و در موقع دیگر پیشنهاد فرمایند .

نایب رئیس ـ آقای افخمی جنابعالی هم قبول می فرمائید ؟ چون آقای مرآت قبول کرده اند .

محمد طباطبائی (تجدد) ـ نمیتوانند قبول کنند .

افخمی ـ بنده‌هم با نظر آقای مخبر فرهمند موافقم .

نایب رئیس ـ رأی میگیریم به پیشنهاد آقای فرهودی آقایانیکه موافقت دارند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد . پیشنهادی از آقای شهاب رسیده است که بعرض مجلس میرسد :

پیشنهاد میکنم ازصدوشصت هزار ریال اعتبار آبدارخانه مبلغی که بابت ماه رمضان صرفه‌جوئی شده بحقوق پیشخدمتها اضافه شود .

نایب رئیس ـ آقای شهاب .

شهاب ـ بنده آنروز پیشنهاد کردم که اعتبار آبدارخانه اضافه است داده شود بحقوق پیشخدمتها وسایر مستخدمین جزء آن پیشنهاد قبول نشد و حالا پیشنهاد کردم که از اعتبار آبدارخانه بابت یك ماهه رمضان که تعطیل بوده است و کسی چیزی نخورده است بآنها بدهند .

نایب رئیس ـ آقای مرآت اسفندیاری .

مرآت اسفندیاری ـ ما یك ماهه رمضان را که تعطیل بوده حساب نکرده‌ایم آنچه که مصرف شده حساب کرده‌ایم و بعلاوه قندهم از وزارت دارائی باید گرفته شود اعتبار این یکماهه اصلاً قابل نیست که درمجلس اسمی از آن برده‌شود .

نایب رئیس ـ آقایانیکه باپیشنهاد آقای شهاب موافقت دارند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد .

نایب رئیس ـ پیشنهاد آقای نقابت بعرض مجلس میرسد.

نقابت ـ پس میگیرم .

نایب رئیس ـ پیشنهاد آقای دهستانی بعرض مجلس میرسد:

دهستانی ـ پس میگیرم.

نایب رئیس ـ پیشنهاد آقای کام‌بخش بعرض مجلس میرسد:

پیشنهاد میکنم تبصره ۳ ازماده یك اینطور نوشته شود :

تبصره ۳ ـ مبالغی که بعنوان اعتبار اضافه‌کاری و کمك اعاشه‌وحقوق ایام مرخصی ضمن این بودجه منظور شده است بر طبق تصمیمی که از طرف کمیسیون مختلط منشکله از کارمندان کمیسیون محاسبات وهیئت رئیسه اتخاذ خواهدشد پرداخت میگردد توضیح آنکه کسانیکه مرتباً حاضر نشده و نشوند از استفاده از این حق محروم خواهند بود .

نایب رئیس ـ آقای کام بخش .

کام‌بخش ـ یك اصلاحی بنظر من رسیده است که اینجا نوشته است : تبصره ۳ مبلغی که بعنوان اعتبار اضافه کاری و کمك اعاشه و حقوق ایام مرخصی ضمن این بودجه منظور شده است بر طبق تصویب کمیسیون منتخبه ازطرف مجلس شورای ملی پرداخت خواهد گردید) چیزیرا که بنده‌اضافه کردم این است که این کمیسیون مختلط باشد از کمیسیون محاسبات و هیئت رئیسه ودلیلی ندارد که کمیسیون‌محاسبات در اینجا ذی‌مدخل نباشد روز قبل هم آقای تهرانچی این‌را توضیح دادند که یکنفر هم از کمیسیون محاسبات خواهد بود ولی دلیلی ندارد که درلایحه اسمی‌نبرده اند .

نایب رئیس ـ آقای مرآت اسفندیاری

مرآت اسفندیاری ـ کمیسیون‌محاسبات‌درتمام‌محاسبه مجلس حق دخالت و نظارت دارد البته در این قسمت هم کمیسیون‌محاسبات‌واردخواهدشد و این‌حق‌را که ازحقوق هیئت رئیسه‌است نمیشود ممنوع کردو نمیشود شرطی کرد که کمیسیون محاسبات در این کار بخصوص دخالت دارد بلکه کمیسیون محاسبات در تمام کارهای مجلس می توانند دخالت کند .

نایب رئیس ـ آقای هاشمی .

هاشمی ـ عرض کنم پردازنده‌این‌وجه‌وتشخیص‌دهنده آن نه کمیسیون محاسبات است و نه هیئت رئیسه بلکه‌هیئت رئیسه تصویب خواهند کرد که بچه میزان باید پرداخته شود آنوقت رؤسای ادارات مربوطه مجلس می‌نشینند و ساعات اضافه‌کار وعائله‌اشخاص را تشخیص میدهند و آنوقت مطابق آن محاسبات میپردازد . تصویبش ازحقوق هیئت‌رئیسه است و پرداخت آن با ادارهٔ محاسبات دخالت کمیسیون محاسبات‌نه‌دراجراء‌پرداخت مورد ندارد .

نایب رئیس ـ آقایانی که با پیشنهاد آقای کام‌بخش

موافقت دارند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد آقای دکتر شفق قرائت میشود :

پیشنهاد آقای دکتر شفق بشرح زیر قرائت شد :

پیشنهاد میکنم نمایندگانی که تمکن مالی آنان محرز است اگربمرخصی میروند ازحقوق مرخصی استفاده نفرمایند زیرا حقوق درمقابل کار باید داده شود .

یکنفر از نمایندگان ـ تمکن را کی تشخیص میدهد؟

نایب رئیس ـ آقای دکتر شفق .

دکتر شفق ـ عرض کنم که آقایان میدانند که ما در یك دورهٔ زندگانی میکنیم که یك صرفه‌جوئیهائی لازم‌است بواسطهٔ جنگ وخسارتی که بتمام بشررسیده است وبواسطهٔ فقریکه درتمام کشورها است این روزها روزی است که‌تمام اشخاص متعینین باید ازهزینه های زیادی خود داری کنند آقایانی که متمکن هستند و مسافرت میکنند آنطوری که بنده‌ازدورتشخیص داده‌ام درحدود پانزده ـ بیست‌هزارتومان خرج آقایان است و میتوانند ازسیصد . چهارصد تومان آن صرف نظر کنند این چهارصـد تومان جمع میشود در داخل مجلس و بنفع کارمندان و بنفع مملکت مورد استفاده واقع میشود . ما اینطور شنیدیم که آقای فیروز آبادی دردورهٔ که وکیل بودند از تمام حقوقشان صرفنظر کردند و یك مریضخانه بزرگی بوجود آوردند وماازایشان که‌این مریضخانه را بوجود آورده‌اند تشکر میکنیم حال از خود آقایان میخواهم که باین کمك جزئی کـه اهمیتی ندارد خودشان رأی بدهند که پیشنهادبنده بمنزله یك تبصره ای بشود واز این ممر بکار کنان مجلس یك کمکی بشود وهم یك نگرانی ازبابت مرخصی‌ها ازلحاظ مالی مرتفع بشود .

نایب رئیس ـ آقای روحی .

روحی ـ بنده موافقم .

نایب رئیس ـ آقای فاطمی .

فاطمی ـ بنده‌باصل فرمایش آقای دکتر موافقم چون نه متمکن هستم ونه مسافرتی مینمایم (خنده نمایندگان) ولی وقتیکه این پیشنهاد آقای دکتر تصویب شد چه جور تشخیص میدهند که فلان وکیل متمکن است کمیسیون عرایض چه جور تشخیص میدهد؟ که کی متمکن است و کی متمکن نیست بنده خیال میکنم اشخاصیکه متمکن هستند خودشان وظیفه‌شان این است که ازحقوق مرخصی خود صرف نظر کنند . (صحیح است)

نایب رئیس ـ آقای دکتر شفق .

دکتر شفق ـ بنده عرض کردم از اشخاصیکه تمکن آنها محرز است بگیریم در مجلس هم عمومیت دارد ممکن است اشخاصیکه تمکن آنها محرز است اسم‌باسم نام‌ببرم وممکن است این تشخیص رابه هیئت رئیسه واگذار کرد ووقتیکه درهیئت رئیسه تمکن آنها محرز شد این را اجرا کنند وتصور میکنم کسی هم که به تشخیص هیئت رئیسه تمکن او محرز شد اعتراضی نداشته باشد .

نایب رئیس ـ آقایانیکه با پیشنهاد آقای دکتر شفق موافقت دارند قیام نمایند (عده کمی برخاستند) تصویب نشد پیشنهاد آقای مظفرزاده:

پیشنهاد میکنم در ماده یك قانون نسبت به تبصره سوم مذکور مستقلاً رأی گرفته شود

مظفرزاده ـ بنده خواستم پیشنهاد بکنم درمادهٔ اول بدون تبصره سوم مستقلاً رأی گرفته شود و به تبصره سوم جداگانه اخذ رأی شود . . . .

جمعی از نمایندگان ـ منظورشان تجزیه است توضیح لازم ندارد درموقع رأی باید تجزیه شود .

مظفرزاده ـ اجازه بفرمائید توضیح را عرض کنم مقصودم از این تجزیه یك نکته است که میخواهم بعرض آقایان برسانم این تبصره چاکی ازیك هزیج ومرج زیادی است در داخله مجلس و یا حاکی از یك بخشش زیادی است به یك عده بخصوص و بعقیده بنده این موضوع شایسته شأن مجلس نیست حالا بنده عبارتش را می‌خوانم آقایان درست توجه بفرمایند این جا مینویسند : تبصره ۳ مبالغی که بعنوان اعتبار اضافه‌کاری و کمك اعاشه وحقوق ایام مرخصی ضمن این بودجه منظور شده است برطبق تصویب کمیسیون منتخبه از طرف مجلس شورای ملی پرداخت

خواهد گردید . البته آقایان بخوبی اطلاع دارند که بطور کلی پرداختهاروی قاعده کلی محاسبات عمومی است که هر کدام یك شروط و یك مقرراتی را لازم دارد کـه مطابق آن پرداخت شود چنانچه درسایروزارتخانه ها هم مقرراتی هست که طبق آن عمل میشود البته مجلس شورای ملی هم باید آن مقررات را رعایت کند حـالا چرا این تبصره این جا ذکر شده است یا در اثر این بوده است که در گذشته برای این پرداختها رعایت مقررات نمیشده و یا تبعیضهائی میشده است که مجبورشده‌اند این تبصره را این‌جا نوشته‌اند و نوشتن این تبصره حاکی ازهمین جریان است که عرض کردم این بود که بنده خواستم پیشنهاد حذف آن را بکنم ولی چون پیشنهاد حذف مطابق آئین‌نامه نبود این بود که پیشنهاد تجزیه کردم . موضوع مهمترعبارت مکمل این تبصره است که نوشته :

توضیح آنکه کسانیکه مرتباً حاضر نشده و نشوند از استفاده این حق محروم خواهند بود این حقیقتاً دیگرخیلی چیزعجیبی است که ماقانون بگذرانیم کسانیکه لیاقت واستحقاق ندارند چیزی نگیرند این امرمربوط بقانون نیست و اینطور میرساندکه درداخله مجلس یکزور ونیروئی‌هست که هرروز یك پولیرا میگیرند وحالامیخواهند یك قانونی‌را بگذرانند که دیگرآن پول‌را نپردازند و بنظر بنده این یك چیز زائدی است زیرا اگـر کسی مستحق حقوق و اضافه است البته مطابق قانون باو پرداخته میشود دیگر نوشتن چنین چیزی لازم نیست .

نایب رئیس ـ آقای هاشمی .

هاشمی ـ آقا فرمودند یك نیروئی درداخل مجلس است بعقیده بنده آن‌نیروی‌عدم توجه بوظائف است زیرا کمیسیون محاسبات این تبصره را اضافه کرد ببودجه مجلس بر خلاف نظر هیئت رئیسه‌مجلس وهیئت رئیسه مجلس هم موافقت کرد باینطریق درصورتیکه این تبصره اصلاً مورد ندارد وازهیئت رئیسه مجلس هم حقی تضییع شده است و بنده بـاحرف جناب‌عالی کاملاً موافقم .

نایب رئیس ـ رأی گرفته میشود بماده اول بدون‌تبصره ۳ آقایانیکه موافقند قیام نمایند (اکثر برخاستند) تصویب شد . رأی گرفته میشود به تبصره سوم آقـایانیکه موافق هستند قیام فرمایند (عده کمی بر خاستند) رد شد . ماده دوم قرائت میشود :

ماده دوم ـ مواد پنجم و هفتم قانون بودجهٔ سال ۱۳۲۱ مجلس راجع بتفاوت حقوق بازنشستگان و وظیفه وراث مرحوم میرطوسی مادام که نقض نشده بقوت خود باقی است

تبصره ـ بکارپردازی مجلس اجازه داده میشود مبلغ سه هزار ریال بعنوان کمك بورثه مرحوم حسن فخاری ناظـر سابق دفعتاً بپردازد .

نایب رئیس ـ آقای ایرج اسکندری .

ایرج‌اسکندری ـ عرض کنم نظر بنده این است کـه اصلاً ماده دوم ضرورتی ندارد از لحاظ اینکـه اینجا ذکر شده است مادام کـه نقض نشده بقوت خودش باقی است این پرواضح است قانونی که نقض نشده باشد بقوت خودش باقی میماند ذکر این عبارت در آن ماده بنظر بنده ضرورت ندارد مادامیکـه قانونی هست و نقض نشده است مسلم است که لازم الاجراء است این است که پیشنهاد میکنم این‌ماده حذف شود و آقای مخبر کمیسیون قبول فرمایند .

نایب رئیس ـ آقای دکترطاهری

دکترطاهری ـ عرض کنم قوانین بودجه‌ای متعلق بیك سال است اگر بخواهندکه بیش از یکسال ادامه داشته باشد باید قید بکنند یا اینکه هرسال باید بیاورند زیرا اگر تکرار نکنند از بین میرود پس وقتیکه این قسمت را قید نکنند و بخواهند باقی باشد باید هرسال تجدید کنند وبرای دائم تصویب کنند

نایب رئیس ـ آقای مرآت اسفندیاری

مرآت اسفندیاری ـ آقای دکترطاهری کاملا توضیح دادند که این بودجه برای یکسال است اگر این‌ماده نباشد ما دیگر نمیتوانیم عمل بکنیم

نایب رئیس ـ آقای اسکندری پیشنهاد خودتان را پس میگیرید ؟

ایرج‌اسکندری ـ بنده پیشنهادی نکردم که پس بگیرم فقط مخالفت کرده بودم

(۱۰ ـ موقع ودستور جلسه آینده ـ ختم جلسه)

نایب رئیس ـ متأسفانه اکثریت نیست اگر آقایان اجازه میفرمایند جلسه را ختم کنیم ؟ آقای دکترمعظمی

دکتر معظمی ـ چون اعلام ختم جلسه را میفرمـائید تقاضا میکنم که جلسه آینده را فردا تعیین فرمائید کـه بودجه مجلس هم که طرف احتیاج است زودتر تصویب شود وجلسه بعنوان تنفس ختم شود .

یمین اسفندیاری ـ فردا نوبت‌تشکیل کمیسیون دارائی و کمیسیونهای دیگراست وقبلاهم دعوت کرده‌اند بنابراین نمیشودجلسه فردا باشد

نایب رئیس ـ فردا کمیسیون‌دارائی و کمیسیون های دیگر مجلس‌تشکیل میشود وقبلا هم وقت تعیین شده‌است و باید کار کنند بنابراین **جلسه‌آینده روزسه‌شنبه ودستور هم‌لایحه بودجه مجلس و بعد لایحه تعلیمات اجباری است .** (صحیح است)

جلسه یکساعت وسه ربع بعد از ظهر ختم شد

نایب‌رئیس مجلس‌شورای ملی ـ امیرتیمور

قانون

اجازه پرداخت دودوازدهم هزینه کل کشور بابت دوماهه‌شهریور ومهر ۱۳۲۳

ماده‌واحده ـ بوزارت دارائی اجازه داده میشود هزینه ماه‌های شهریور ومهر۱۳۲۳ رابرطبق قانون مصوب ۳۱ فروردین ماه ۱۳۲۳ بپردازد.

این قانون که مشتمل بریك ماده است در جلسه دوم مهر ماه یکهزار و سیصد و بیست و سه بتصویب مجلس شورای ملی رسید.

رئیس مجلس شورای ملی ـ سید محمدصادق طباطبائی